

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΤΕΧΝΕΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΒΙΒΛΙΑ / ΜΟΥΣΙΚΗ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '60 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Διαχρονική αξία
τα “παπιάκια”

diadromes@haniotika-nea.gr

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

editorial

να έντυπο με τον τίτλο “διαδρομές” δεν μπορεί παρά να είναι ταξιδιάρικο. Ταξίδια σε τόπους κοντινούς αλλά και μακρινούς, ταξίδια στο χρόνο, αναμνήσεις από το χθες, προτάσεις για το αύριο.

Ενίοτε στην ταξιδιάρικη αυτή διάθεση βρίσκουν καταφύγιο και κάθε είδους μέσα μεταφοράς. Από τα παλιά λεωφορεία έως τα ιστορικά αυτοκίνητα και από τις συλλεκτικές μοτοσυκλέτες έως τα ποδήλατα μιας άλλης εποχής. Και όλα αυτά χάρη στο μεράκι και το πάθος του συνεργάτη μας Μανώλη Μαρκαντωνάκη.

Στο σημερινό μας τεύχος την τιμητική του έχει ένα από τα πιο παρεξηγημένα αλλά και παραγκωνισμένα δίτροχα που έχουν κυκλοφορήσει στους ελληνικούς δρόμους. Το θρυλικό “παπάκι”. Κάποιοι από τους Χανιώτες ιδιοκτήτες του από τη δεκαετία του '80 μέχρι σήμερα σίγουρα έχουν πολλές ιστορίες να αφηγηθούν!

8/10

Πελαγία,

Πελάγιος

10/10

Ευλαμπία

Ευλάμπιος

12/10

Ανδρομάχη,

Ανδρόμαχος

13/10

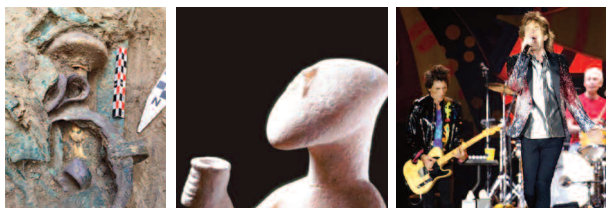
Χρυσή,

Αγαθονίκη,

14/10

Γερβάσιος

περιεχόμενα

σελ. 3 - 7 ~ Πολιτισμός, σερφαρίσματα

σελ. 8 - 9 ~ Διαχρονική αξία τα “παπάκια”

σελ. 10 ~ Πολιτισμός

σελ. 11 ~ Βιβλία, αφορμή

σελ. 12 ~ Παιδότοπος

σελ. 13 ~ Γνωριμία με την Αρχαία Απτέρρα

σελ. 14 - 15 ~ Τα οφέλη της κατ'οίκον μελέτης για τη μαθησιακή πορεία των παιδιών

σελ. 16 ~ Υγεία & Βότανα

No.534

Φανταστικό μπουσείο

Τισιανός (Tiziano Vecellio), “Ανάληψη της Παναγίας” (“Assunta”), 1516-1518, Santa Maria Gloriosa dei Frari, Βενετία.

Επιμέλεια: **ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ**
Ιστορικός Τέχνης - Αρχαιολόγος
Humboldt Universität zu Berlin
lastjudgment1540@hotmail.com

ταν ο Λουδοβίκο Ντόλτσε (Lodovico Dolce) θα αντικρίσει στα 1557 την “Ανάληψη της Παναγίας” του Τισιανού, θα χρησιμοποιήσει διθυραμβική γλώσσα, αναγνωρίζοντας στο έργο καλλιτεχνικές ποιότητες εφάμιλλες με τη “grandezza” και την “terribilità” ενός Μιχαήλ-Αγγέλου.

Μιά σύγκριση της “Ανάληψης” του Τισιανού με τη “στατική” εκδοχή π.χ. του Πάλμα Βέκιο (Palma Vecchio) πάνω στο ίδιο θέμα, που φυλάσσεται στην Πινακοθήκη της Ακαδημίας της Βενετίας, αποκαλύπτει την επαναστατικότητα της δραματικής νέας σύλληψης του πρώτου, αποδεικνύοντας ταυτόχρονα, ότι το εγκώμιο του Ντόλτσε είχε υπάρξει ειλικρινές και δε θα πρέπει να εκληφθεί ως απλή φιλοφρόνηση.

Για τη μνημειώδη (οι διαστάσεις του έργου είναι 6,90μ. x 3,60μ.) απεικόνιση της “Ανάληψης της Παναγίας”, ένα έργο που θα του ανατεθεί στα 1516 και προοριζόταν για τη διακόσμηση του βωμού της εκκλησίας Santa Maria Gloriosa dei Frari στη Βενετία, ο Τισιανός θα καταφέρει να συγκεράσει αρμονικά το σήμα κατατεθέν της τεχνοτροπίας του, το Colorito, με τις νέες καλλιτεχνικές τάσεις του καιρού του, ευδιάκριτες στην εκτενή χρήση του Contrapposto και ενός έντονου δυναμισμού στην κίνηση προς χάριν της αύξησης της δραματικότητας, μεταλαμπαδεύοντας καθ' αυτόν τον τρόπο στη Βενετία τα καλλιτεχνικά ιδανικά της υψηλής Αναγέννησης, όπως αυτή είχε εκδηλωθεί στα μεγάλα κέντρα και κυρίως στη Ρώμη μέσα από τις δημιουργίες του Ραφαήλ στις παπικές Stanze στο Βατικανό και του Μιχαήλ-Αγγέλου στην Cappella Sixtina.

Η δομική σύνθεση αναπτύσσεται γύρω από την τριγωνική κατασκευή που σχηματίζουν οι σε κοινούς χρωματικούς τόνους κυμαινόμενες μορφές της Παναγίας (ως κορυφής του τριγώνου) και των δύο αποστόλων, του Αγίου Ιωάννη του Ευαγγελιστή σε στάση ενδοσκόπησης με το βλέμμα στραμμένο προς τον ουρανό και ενός Αγίου απροσδιόριστου ταυτότητας (έχει προταθεί η ταυτοποίηση με

τον Άγιο Ανδρέα), που γυρνώντας την πλάτη του στον θεατή και σπκώνοντας ανεπαίσθητα σχεδόν το πέλαμο του δεξιού ποδιού του από το έδαφος, μοιάζει να θέλει με την προέκταση του αριστερού χεριού του να θέλει ν' αδράξει το συντελούμενο θαύμα της Αναλήψεως.

Η χρωματική ενοποίηση του συνόλου αναδεικνύει για πολλοστή φορά τα υψηλά επίπεδα τελειότητας, στα οποία είχε φθάσει ο Τισιανός στον τομέα αυτό.

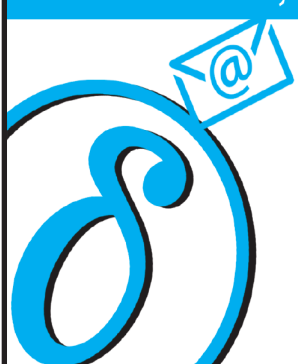
Το φωτεινό κόκκινο των πρωταγωνιστικών μορφών πλαισιώνεται αρμονικά από σκούρους πράσινους και λευκούς τόνους στα ενδύματα των υπόλοιπων αποστόλων, ενώ ο γαλάζιος ουρανός πάνω από τα κεφάλια των τελευταίων δίνει αβίαστα τη θέση του σε μια φωτεινή κίτρινη απόχρωση στην περιοχή πίσω από τη μορφή της Παναγίας.

Αν και η ταυτοποίηση των επιμέρους μορφών καθίσταται λόγω της έλλειψης συνοδευτικών αντικειμένων εξαιρετικά επισφαλής, ωστόσο στην έρευνα έχει κερδίσει έδαφος η άποψη, ότι ο άνδρας στο πρώτο πλάνο που αποδίδεται καθισμένος πάνω σ' έναν τάφο θα πρέπει να αποδίδει τον Απόστολο Πέτρο, με τον Απόστολο Παύλο να αναγνωρίζεται στη σκυφτή μορφή στα αριστερά με το πυκνό, μακρύ γένι.

Ο άγιος Ιάκωβος ο Πρεσβύτερος, προστάτης των απανταχού προσκυνητών, αναγνωρίζεται εύκολα στη μορφή σε προφίλ στο δεξί άκρο του πίνακα από τα κατεχοκίτη παραφερνάλιά του, το χαρακτηριστικό καπέλο του και το επισυναπτόμενο κοχύλι στον μανδύα του. Καθώς τέλος για ευνόητους λόγους ο προστάτης της Βενετίας άγιος Μάρκος δε θα μπορούσε να απουσιάζει από τη σύνθεση, η μορφή του θα μπορούσε ενδεχομένως να εντοπιστεί στον γενειοφόρο άνδρα σε προφίλ πίσω από τον απόστολο Πέτρο, που διακρίνεται στο κέντρο του πίνακα να “ενορχηστώνει” με το ανυψωμένο χέρι του την κατεύθυνση του βλέμματός του θεατή-πιστού προς τη regina coeli.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΕΪΣΤΕ
μαζί μας στο

diadromes@haniotika-nea.gr

Μινωικές σκηνές από ταυροκαθάρψια απεικονίζονται σε πολλά από τα ευρήματα του τάφου.

Ένα από τα μπρούντζινα όπλα που βρέθηκαν στον τάφο: σπαθί με λαβή από ελεφαντόδοντο καλυμμένη με χρυσό. Φωτ.: University of Cincinnati, Pylos Excavations.

Ο Jack Davis δίπλα στον τάφο και η Sharon Stocker μέσα σε αυτόν.

ΜΙΝΩΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΤΡΟΠΙΑΣ ΠΟΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Νέα στοιχεία για τον “Γρύπα πολεμιστή” της Πύλου

Με πληροφορίες ΑΠΕ-ΜΠΕ

Στοιχεία για την εποχή, τον θάνατο αλλά και την όψη του “Γρύπα πολεμιστή”, του “ένοικου” ενός τάφου του 1.500 π.Χ. που βρέθηκε πέρσι στον Ανω Εγκλιανό της Πύλου, δίπλα από τον μυκηναϊκό ανάκτορο του Νέστορος, αποκαλύπτονται μέσα από την αρχαιολογική έρευνα των Τζακ Ντέιβις και Σάρον Στόκερ από το Πανεπιστήμιο του Σινσινάτι.

Ομάδα των δύο αρχαιολόγων το καλοκαίρι του 2015 έφερε στο φως έναν ασύληπτο, λακκοειδή τάφο με τον σκελετό άνδρα, ηλικίας 30 με 35 ετών, καθώς και περισσότερα από 1.400 μοναδικά αντικείμενα ως κτερίσματα για τη μετά θάνατο ζωή του.

«Από ό,τι φαίνεται ήταν ένας όμορφος άνδρας. Τον έχουμε αποκαταστήσει με μακριά μαύρα μαλλιά, με βάση την αναπαράσταση πολεμιστή που βρέθηκε σε μία σφραγίδα στον τάφο και η οποία θα δημοσιευτεί του χρόνου», δήλωσε μεταξύ άλλων στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η δρ Στόκερ.

Η ανασύστασή του προσώπου του έγινε από τους Lynne Schepartz και Tobias Houltton του Πανεπιστημίου του Ουιτγουότερραντ στο Γιοχάνεσμπουργκ.

Πέρσι, η συγκλονιστική ανακάλυψη είχε χαρακτηριστεί από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού ως «η πιο εντυπωσιακή περίπτωση επίδειξης προϊστορικού πλούτου σε ταφικά μνημεία της Ηπειρωτικής Ελλάδας, που έχει έρθει στο φως τα τελευταία 65 χρόνια».

Τα ευρήματα συνηγορούσαν και με το παραπάνω σε αυτό: Χρυσά σφραγιστικά δακτυλίδια και κύπελλα, ένα χάλκινο σπαθί με επικρυσωμένη ελεφαντοστέινη λαβή, μια σπάνια χρυσή αλυσίδα, ασημένια κύπελλα-ορισμένα με χρυσά χείλη- χάλκινα αγγεία και κύπελλα, ένας χάλκινος αμφορέας, χάλκινες πρόχοι και λεκανίδες, 50 και πλέον σφραγιδόλιθοι, περισσότερες από 1.000 ψήφους από πολύτιμους λίθους και άλλα εντυπωσιακά. Πολλά ήταν έργα μινωικής τεχνοτροπίας, που σε συνδυασμό με την εποχή τους οδήγησε τους ανασκαφείς στην υπόθεση ότι μπορεί να αποτελούσαν προ-

ϊόντα λεπτασίας από επιδρομή στην Κρήτη. Σε άρθρο, όμως, που δημοσιεύουν στο περιοδικό “Hesperia” εστιάζουν σε κάτι διαφορετικό. «Αυτό που προτείνουμε στο Hesperia δεν έχει να κάνει με τον τρόπο που αποκτήθηκαν αυτά τα αντικείμενα, αλλά με το γιατί. Δηλαδή ισχυριζόμαστε ότι τα συγκεκριμένα αντικείμενα που βρέθηκαν στην ταφή επιλέχθηκαν σκοπίμως και τοποθετήθηκαν στον τάφο για να μεταφέρουν ορισμένα νοήματα, τα οποία σχετίζονται με τα συμβολικά συστήματα που υπήρχαν ήδη στη Μυκηναϊκή κοινωνία», αναφέρει η αρχαιολόγος.

Ποια, όμως, είναι αυτά τα μινωικά θέματα που απεικονίζονται στα ευρήματα και διστα χρυσά σφραγιστικά δακτυλίδια; «Είναι πολλά», μας απαντά η κα Στόκερ. «Έχουν να κάνουν με τελετές που σχετίζονται με μία θεά και με την εμφάνισή της, ενώ συχνές είναι και οι σκηνές με τα ταυροκαθάρψια», συμπληρώνει. Η εύρεση τεσσάρων χρυσών σφραγιστικών δακτυλιδιών με εικονογραφία τέτοιου τύπου είναι κάτι ιδιαίτερα σπάνιο και ασυνήθιστο. «Η μήπως μοναδικό; «Ειδικά το μεγαλύτερο χρυσό δακτυλίδι έχει χαρακτήρι με τέτοια λεπτομέρεια που δεν υπάρχει πουθενά παράλληλό του μεταξύ των χρυσών σφραγιστικών δακτυλιδιών που γνωρίζουμε ως σήμερα. Οι σκηνές των γυναικών σε αυτό το δακτυλίδι επαναλαμβάνονται και σε άλλες γνωστές σφραγίδες της Κρήτης, όμως το δακτυλίδι της Πύλου συνενώνει μικρότερες γνωστές παραστάσεις σε μια μεγαλύτερη και πιο σύνθετη τελετουργική σκηνή», σημειώνει η ομιλήτρια του ΑΠΕ-ΜΠΕ.

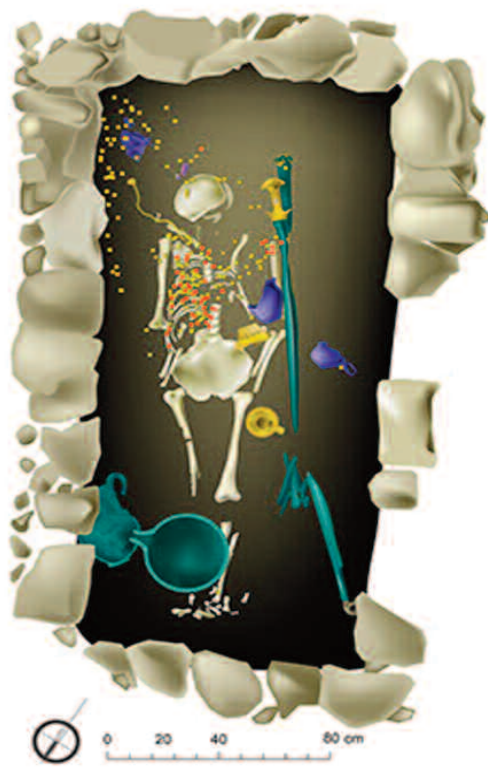
Στον τάφο υπήρχαν κι άλλα απρόσμενα ευρήματα, όπως χτένες και ένας καθρέπτης,

Ποια η σημασία τους σε έναν τάφο άνδρα; «Χτένες και καθρέπτες έχουν μια γενικότερη σχέση με τις ταφές πολεμιστών», απαντά η κα Στόκερ, που συμπληρώνει ότι ίσως αντανακλούν ένα έθιμο στολίσματος πριν από τη μάχη. Και το νόημα που υπάρχει πίσω από την απεικόνιση γρύπα σε δυο από τα ευρήματα (κομμάτια ελεφαντοστού, με το ένα να απεικονίζει γρύπα με μεγάλα φτερά και το άλλο λέοντα που επιτίθεται σε γρύπα), τα οποία έδωσαν και την ονομασία στον πολεμιστή; «Ο γρύπας αντανακλά ένα πολύ γνωστό σύστημα εξουσίας, που πλαισιώνει τον θρόνο της Πύλου, όπως και του Μίνωα της Κνωσού», απαντά.

Όσο για τη σημασία των ευρημάτων, πέρα από την τέχνη και τον πλούτο τους, η αρχαιολόγος τονίζει ότι «σε όρους χρονολόγησης, η ανακάλυψη τόσων διαφορετικών τύπων αντικειμένων μέσα σε έναν τάφο με μία μοναδική ταφή είναι ύψιστης σημασίας», αναφερόμενη προφανώς στην εξαιρετική ευκαιρία που δίνει μια τέτοια αδιατάρακτη ταφή τόσο για τη μελέτη των ταφικών εθίμων στην Πρωίμη Μυκηναϊκή εποχή όσο και για τη σχέση του φύλου με τα κτερίσματα και την ταφική γνώση, που δεν θα μπορούσε να αποκτηθεί μέσα από τη μελέτη περισσότερων τυπικών ομαδικών τάφων.

Η κα Στόκερ, μαζί με τον άνδρα της, θα συνεχίσουν τις ανασκαφές στην Πύλο τουλάχιστον για άλλα τρία χρόνια.

Άρθρα για την ανασκαφή και τα σπουδαία αρχαιολογικά ευρήματα έχουν δημοσιευθεί στους New York Times, National Geographic, Independent, Los Angeles Times, Guardian, Huffington Post, Associated Press, Reuters, CNN κ.α.

Ψηφιακή αναπαράσταση της ταφής. Φωτ.: Denitsa Nenova.

Χρυσή αλυσίδα και σφραγιδόλιθοι σφηνωμένοι κάτω από το κέλυφος χάλκινου κυπέλλου.

Η χρυσή αλυσίδα με απολήξεις “ιερό κισσό”. Φωτ.: Jennifer Stephens.

ΝΕΑ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΥΚΛΑΔΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Η ζωή στις Κυκλάδες πριν από 5.000 χρόνια

■ Με αφορμή τα 30 χρόνια
από την ίδρυση του Μουσείου

ΑΠΕ-ΜΠΕ » Πώς ήταν η ζωή στις Κυκλάδες πριν από 5.000 χιλιάδες χρόνια; Ποιο το φυσικό περιβάλλον, ποιες οι ασχολίες, η ιεραρχία και οι δοξασίες των κατοίκων των νησιών την Πρωτοκυκλαδική Περίοδο;

ια μοναδική έκθεση, από αυτές που μας συνθηθίζει το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, με αφορμή τα 30 χρόνια από την ίδρυσή του, ξεκινά τέλος Νοεμβρίου.

Τίτλος της, "Κυκλαδική Κοινωνία: 5.000 χρόνια πριν" και θα έχει διάρκεια ως τον Μάρτιο 2017. Στόχος της έκθεσης είναι να πληροφορήσει για το μακρινό παρελθόν των Κυκλάδων, για το οποίο, λόγω απουσίας γραπτών τεκμηρίων, δεν γνωρίζουμε πολλά, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν πολύτιμες πληροφορίες που μπορούν να αποκρυπτογραφηθούν.

«Πρότεινα για τα 30 χρόνια του μουσείου, μια διδακτική έκθεση που θα δείχνει πώς ήταν η πρωτοκυκλαδική κοινωνία, η οποία είναι παρεξηγημένη, καθώς η τέχνη της έχει συνδεθεί κυρίως με καλλιτέχνες του 20ου και του 21ου αιώνα. Αυτό συμβαίνει γιατί ως

τώρα δεν έχουμε γραπτές αναφορές, ούτε επιγραφικές, ούτε σε κείμενα. Μόνο τα κυκλαδικά έργα στέκουν ως σιωπηλοί μάρτυρες, βοηθώντας στην ανάγνωση μιας γραφής που δεν υπάρχει για την κοινωνία τους», δήλωσε ο διευθυντής του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης, Νίκος Σταμπολίδης.

Η έκθεση θα περιλαμβάνει έργα από τη συλλογή του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης, καθώς και 138 κυκλαδικές αρχαιότητες από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, το Μουσείο Κανελλοπούλου, τα Αρχαιολογικά Μουσεία Νάξου, Απειράνθου, Πάρου και Σύρου, για τον προσωρινό δανεισμό των οποίων το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο έδωσε πρόσφατα το "πράσινο φως".

Τι θα δούμε λοιπόν; Υπέροχα κυκλαδικά ειδώλια που αντικατοπτρίζουν την προϊστορική κοινωνία των νησιών σε όλες σχεδόν τις εκφάνσεις της,

όπως ο περίφημος αυλητής της Κέρου (δάνειο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου), "ο εγείρων πρόποσιν", το μαρμάρινο ειδώλιο από τη συλλογή του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης, που αποτελεί έναν σπάνιο τύπο καθιστής μορφής και το μόνο, μέχρι στιγμής, ακέραιο δείγμα του, ειδώλια που κάθονται είτε σταυροπόδι, είτε σε θρόνο ή σε έδρανο, άλλα που κρατούν βρέφος, φέρουν στέμμα στο κεφάλι και πολλά ακόμα.

Επίσης, από το Αρχαιολογικό Μουσείο της Απειράνθου θα "ταξιδέψουν" δύο βραχογραφίες με παράσταση τελετουργικού χορού η μία και κυνηγιού η άλλη, ενώ την έκθεση θα πλαισιώσουν, μεταξύ άλλων, πήλινα και τελετουργικά αγγεία, ειδώλια ζώων, πυξίδες, κοσμήματα, χάλκινα αγκίστρια, πήλινα σφονδύλια, οστέινες περόνες, θαλάσσια όστρεα.

ΑΠΟ ΤΗ "ΜΝΗΜΗ"

Αφιέρωμα στον Κώστα Κουτσουρέλη

Η Εταιρεία Θεάτρου "Μνήμη" και ο Μιχάλης Βιρβιδάκης παρουσιάζουν στο θέατρο "Κυδωνία" την Παρασκευή 14 Οκτωβρίου, στις 9μ.μ. και μέσα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων "Το άλλο πρόσωπο της πόλης" τον ποιητή, δοκιμογράφο και μεταφραστή Κώστα Κουτσουρέλη.

Στην εκδήλωση, στην οποία θα παρευρίσκεται και ο ίδιος ο ποιητής, θα συμμετέχουν η φιλόλογος Λίλα Τρουλινού, η οποία θα παρουσιάσει την προσωπικότητα και το έργο του, η μουσικός Φένια Χρήστου, ερμηνεύοντας δικές της συνθέσεις μελοποιημέ-

νων ποιημάτων από τις συλλογές "Αέρας Αύγουστος" και "Ειδύλλια και κωμωδίες" καθώς και ο Μιχάλης Βιρβιδάκης, ο οποίος θα ερμηνεύσει υπό μορφήν αναλογίου τους δύο δραματικούς μονολόγους του Κώστα Κουτσουρέλη "Κρέων" και "Γράμμα στον Οδυσσέα Ελύτη" με συνοδεία στο πιάνο και φωνητικούς αυτοσχεδιασμούς από τη Φένια Χρήστου. Στο τέλος της εκδήλωσης θα υπάρξει μια σύντομη συζήτηση ανάμεσα στον ποιητή και τον Μιχάλη Βιρβιδάκη ενώπιον του κοινού.

Η είσοδος θα είναι ελεύθερη.

ΣΤΗΝ ΚΙΣΑΜΟ

Θεατρική παράσταση

Την θεατρική παράσταση «...με αφορμή την Εβραία!» σε σκηνοθεσία Θεώνης Κουτσουράκη, παρουσιάζει το Εργαστήρι Διάδρασης στο Καστέλι Κισάμου στις 9 και στις 10 Οκτωβρίου.

Η παράσταση βασίζεται στο θεατρικό κείμενο του Μπ. Μπρεχτ "Η Εβραία". Ερμηνεύουν οι μαθήτριες του Θεατρικού εργαστηρίου ενηλίκων (2015-2016) Μέτη Παναγιωτοπούλου (χορογράφος), Ελίνα

Πετράκη (ψυχολόγος) και Ευαγγελία Βλάχου (καθηγήτρια αγγλικών).

Όπως επισημαίνεται στο σχετικό δελτίο Τύπου «πρόκειται για τη συνάντηση τριών γυναικών επί σκηνής οι οποίες αλληλεπιδρούν με ένα κείμενο για μία ερμηνεύτρια, το οποίο ταυτόχρονα μοιράζονται.

Βλέπουμε πως η σύντομη ιστορία της Ιουδήθ Κέιθ μπορεί να αφορά και ένα και δύο και τρία και παραπάνω άτομα συγ-

χρόνως ή να ξεδιπλώνει πολλές και διαφορετικές πτυχές του ίδιου προσώπου.

Μια μικρή ιστορία για τον ρόλο της εξουσίας στις ζωές των ανθρώπων, τις κοινωνικές σχέσεις, την έλλειψη της αλήθειας, τα αδιέξοδα του ψέματος.

Ένα κείμενο επίκαιρο στο παρελθόν, στο παρόν και στο μέλλον!

Ο Γερμανός δραματουργός Μπ. Μπρεχτ στην εξορία του

γράφει το σπονδυλωτό έργο "Τρόμος και αθλιότητα του Τρίτου Ράιχ", μέρος του είναι και "Η Εβραία", που περιλαμβάνει μία σειρά από σύντομες σκηνές της χιτλεροκρατούμενης Γερμανίας. Σε αυτές σκιαγραφείται η κτηνωδία του ναζισμού και πώς αυτή αλλοιώνει τις συμπεριφορές στις σκέψεις και στις σχέσεις των ανθρώπων».

Για όσους επιθυμούν να κλείσουν θέσεις τηλ. επικοινωνίας: 2822024600 και 7972274383.

14 - 16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Συνέδριο για την ιστορία και τον πολιτισμό της Κισάμου

Το 1ο συνέδριο για την Κισάμο με στόχο την ανάδειξη της ιστορίας της περιοχής θα πραγματοποιηθεί 14 ως 16 Οκτωβρίου στο Τσατσαρωνάκειο Πολιτιστικό Πολύκεντρο Κισάμου και στις εγκαταστάσεις της Ορθόδοξης Ακαδημίας Κρήτης, στο Κολυμπάρι.

Ειδικοί ομιλητές και επιστήμονες μέσα από τις εισηγήσεις τους θα αναπτύξουν θέματα για την Ιστορία της περιοχής, την Παιδεία, τις Τέχνες, τον Πολιτισμό, τον λαϊκό πολιτισμό, τη μουσική παράδοση, την εκκλησιαστική παράδοση, την κοινωνική ζωή, τους αρχαιολογικούς θησαυρούς και τα μνημεία.

Το συνέδριο διοργανώνεται από τη Μητρόπολη Κισάμου - Σελίνου, την Περιφέρεια Κρήτης, τον Δήμο Κισάμου, τον Δήμο Πλατανιά, την Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης και την Ένωση Πολιτιστικών Φορέων της περιοχής.

Η έναρξη θα γίνει την Παρασκευή 14 Οκτωβρίου στις 9:30π.μ. στο Τσατσαρωνάκειο Πολιτιστικό Πολύκεντρο Κισάμου.

ΟΠΕΡΑ ΣΤΟ Κ.Α.Μ.

"Τριστάνος και Ιζόλδη" του Richard Wagner

Με το έργο του Wagner "Τριστάνος και Ιζόλδη" κάνει παγκόσμια πρεμιέρα η νέα σεζόν του βραβευμένου προγράμματος "The Met: Live in HD" της Metropolitan Opera της Νέας Υόρκης, σήμερα Σάββατο στις 7μ.μ. στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου.

Πρόκειται για μία νέα παραγωγή, υπό τη διεύθυνση του Sir Simon Rattle, σε σκηνοθεσία Mariusz Trelinski και με πρωταγωνίστρια τη Nina Stemme - την κορυφαία "Ιζόλδη" του κόσμου.

Το πρόγραμμα παρουσιάζεται στα Χανιά για 6η συνεχή χρονιά από τον Ομιλο ANTENNA με τη συνεργασία του Δήμου Χανίων και της Κ.Ε.Π.ΠΕ.ΔΗ.Χ. - Κ.Α.Μ.

Είσοδος: 15 ευρώ - 10 ευρώ.

ΣΤΟ ΣΤΟΥΝΤΙΟ "ΟΞΩ ΝΟΥ"

"Το μενταγιόν της Ρενάτα"

Οι Φύρδην Μίγδην και η Ελλη Γιαννάκη παρουσιάζουν μια θεατρική πρόταση για μεγάλα παιδιά (από 8 μέχρι 118) και τολμηρά μικρότερα με μεγάλες κούκλες, αφήγηση και ζωντανή μουσική, αύριο Κυριακή στις 7μ.μ., στο στούντιο "Οξω Νου", Αγίας Κυριακής 29, Χαλέπα.

Η παράσταση προετοιμάστηκε για το αναγεννησιακό φεστιβάλ του Ρεθύμνου το φθινόπωρο του 2016!

Ισπανία 1492. Οι Σεφαραδίτες και οι Αραβες που κατοικούν τη χώρα αναγκάζονται να φύγουν. Ένα μενταγιόν από τα βάρη της ανατολής που από γενιά σε γενιά έχει φτάσει στον ωραίο λαϊκό της Ρενάτα, γίνεται απότομα για να ξαναβρεθεί μετά από χρόνια στα χέρια του ιππότη Μεντιβάλη στη Γαλλία.

Ένα ερώτημα που ταξιδεύει από τον Μεσαίωνα στην Αναγέννηση ψάχνοντας απάντηση. Μία σχεδόν ιστορία αγάπης σε μία τραγωδία που αποφασίζει να γίνει κωμωδία.

Σύλληψη, σκηνοθεσία, κούκλες: ομάδα Φύρδην Μίγδην Κείμενο: Ζωή Βλάσση.

Διασκευή κειμένου και Αφήγηση: Ελλη Γιαννάκη. Μουσική: Ελλη Γιαννάκη (ούτι, λύρα, φλογέρες). Σκηνογραφική επιμέλεια: Νατάσσα Ταπάκη. Κατασκευή πανοπλίας: Μανόλης Αλμπάνης. Κούκλα αγγελάκι - διαβολάκι: Λένα Βλαχβέη.

Γενική είσοδος: 7 ευρώ, κρατήσεις θέσεων: 2821045585.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΑΚΗΣ

Πενήντα μία εκδηλώσεις περιελάμβανε η Καλοκαιρινή Εκστρατεία Ανάγνωσης και Δημιουργικότητας -Καλοκαίρι 2016 με τίτλο "Γίνε εξερευνητής του κόσμου" που υλοποίησε και φέτος με επιτυχία η Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων στις Παιδικές -Εφηβικές Βιβλιοθήκες του Δήμου. Στην εκστρατεία συμμετείχαν 1172 παιδιά και 40 εμψυχωτές, ενώ δανείστηκαν και 1316 βιβλία.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

Οι εθελοντές στυλοβάτες της φιλιαναγνωσίας

■ **Θετικός ήταν ο απολογισμός του προγράμματος από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων**

Από αριστερά ο συντονιστής των καλοκαιρινών εκστρατειών, βιβλιοθηκονόμος στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας Γρηγόρης Χρυσσοτομίδης και η προϊσταμένη των Παιδικών Βιβλιοθηκών του Δήμου Χανίων Βιβή Χουδαλάκη.

Τον απολογισμό της Καλοκαιρινής αυτής Εκστρατείας, παρουσίασαν οι διοργανωτές το βράδυ της Πέμπτης σε εκδήλωση, που πραγματοποιήθηκε στο ιστορικό Καφέ "Κήπος", στην οποία συμμετείχαν και οι εμψυχωτές που βοήθησαν να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα.

Στο περιθώριο εκδήλωσης μιλώντας στις "διαδρομές" η προϊσταμένη των Παιδικών Βιβλιοθηκών του Δήμου Χανίων Βιβή Χουδαλάκη τόνισε ότι «το ταξίδι ήταν διασκεδαστικό, δημιουργικό και γεμάτο πρωτότυπες δράσεις. Οι μικροί μας φίλοι παρατήρησαν, σύγκριναν, εξερεύνησαν, κατέγραψαν, γνωρίζοντας με τον δικό τους τρόπο τον κόσμο, αποκομίζοντας όμορφες εικόνες, πολλές γνώσεις, φαντασία και δημιουργικότητα».

Η ίδια επεσήμανε ακόμα ότι «οι "Εξερευνητές" μας είχαν πολλά να ανακαλύψουν κατά τη διάρκεια της φετινής εκστρατείας. Πολλαπλά ήταν τα μηνύματα μέσα από τις 51 αποστολές που έφεραν εις πέρας με επιτυχία. Ανακάλυψαν τους κρυμμένους θησαυρούς των βιβλιοθηκών, διακόσμησαν το χώρο τους, έφτιαξαν το μπλουζάκι του εξερευνητή, γέμισαν τις τσέπες τους με όλα τα απαραίτητα και ήταν πανέτοιμοι να δουν τον κόσμο με άλλα μάτια. Το ενδιαφέρον δε των

παιδιών καθόλη τη διάρκεια των εκδηλώσεων παρέμεινε αμείωτο και οι προσφορές εθελοντισμού και εμψυχωτών ανεκτίμητες».

Η κα Χουδαλάκη τέλος ευχαρίστησε τους εθελοντές εμψυχωτές τονίζοντας ότι «η συμβολή τους ήταν πολύτιμη στην υλοποίηση όλων των δράσεων, γιατί χωρίς αυτούς θα ήταν δύσκολο να πραγματοποιηθεί η καλοκαιρινή εκστρατεία, με τις υπέροχες παρουσιάσεις, τις καταπληκτι-

κές εμπνεύσεις και το αστείρευτο κέφι τους».

Από την πλευρά του ο συντονιστής της καλοκαιρινής εκστρατείας, βιβλιοθηκονόμος στη Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας Γρηγόρης Χρυσσοτομίδης σημείωσε ότι «στην Καλοκαιρινή Εκστρατεία Ανάγνωσης και Δημιουργικότητας, φέτος έλαβαν μέρος 151 βιβλιοθήκες. Τα πέντε χρόνια που τρέχει αυτό το πρόγραμμα έχουμε παρατηρήσει ότι αρχίζει να δημιουργείται ένας

μεγάλος πυρήνας νέων παιδιών, που συμμετέχουν στα προγράμματα τους καλοκαιρινούς μήνες, ενώ σκοπεύουμε να επεκτείνουμε ανάλογες δράσεις και τον χειμώνα».

"ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ"

Παράταση εικαστικής έκθεσης στη Δημοτική Βιβλιοθήκη

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων και το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον, παρατείνουν την παρουσίαση της έκθεσης σύγχρονης τέχνης "Δεύτερη Ανάγνωση" του Αλέξανδρου Δημητριάδη μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 2017 στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων, Υψηλάντων 30, Μέγαρο Δημαρχείου, Χανιά, Κρήτη. Ανοικτά από Δευτέρα έως Παρασκευή 10π.μ. - 2μ.μ., Δευτέρα και Πέμπτη 6μ.μ. - 9μ.μ.

Οι επιμελητές Μεγακλής Ρογκάκος και Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης επέλεξαν, τεκμηρίωσαν και παρουσιάζουν 20 έργα του εικαστικού καλλιτέχνη Αλέξανδρου Δημητριάδη που δημιουργήσε την τριετία 2013 - 2016. Όλα τα έργα έχουν ικνογραφηθεί με γραφίτη πάνω σε χαρτί με ιδιαίτερη αναφορά τόσο στα γράμματα της αλφαβήτου όσο και σε λέξεις-κλειδιά που έχουν ξεχωριστή βαρύτητα

στη νοηματική ολοκλήρωση της πεμπτουσίας των ιδεών του καλλιτέχνη.

Ο επιμελητής και ιστορικός της τέχνης Μεγακλής Ρογκάκος σημειώνει: «Το παράδοξο στα έργα του Δημητριάδη είναι τόσο πολύπλοκο όσο είναι και απλό, σαν την έννοια της χαρμολύπης που εντοπίζεται σε ένα χαμόγελο θλίψης. Εν πρώτοις, οι εικόνες του δεν είναι εύπεπτες, αλλά πυκνές σε γραφή, που τις κάνει να μοιάζουν αδιαπέραστες και βαριές. Όμως τούτη, η πρώτη εντύπωση έχει μία αβάσταχτη ελαφρότητα. Το προσχηματικό τους σκοτάδι μπορεί σε μία δεύτερη ανάγνωση να γίνει αντιληπτό ως φως. Μας φέρνουν στο νου τη σκέψη του Ηράκλειτου που μοιάζει σκοτεινή, ενώ βρίσκεται από τόσο φως όσο θα ζήλευε και ο ήλιος. "Αγγελικό και μαύρο, φως", όπως συνόψισε στην ποιητική του σοφία ο Γιώργος Σε-

φέρης».

Ο επιμελητής Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης αναφέρει: «Ο Αλέξανδρος Δημητριάδης καταγράφει με μαύρο και γκρι έναν κόσμο ερμητικά κλειστό στους παρείσακτους εισβολείς που δεν διαθέτουν τους μυστικούς κωδικούς εισόδου. Κλειστός, μυστικός, μαγικός, κλειστός, ιδιωτικός εσωτερικός κόσμος. Σύνεργα, εργαλεία, σύμβολα, γράμματα και λέξεις κρατούν κομβικές συντεταγμένες και καθοδηγούν τον μίτο της εξέλιξης πάνω ψηλά στον αέρα, κάτω μέσα στη γη, στο κάπου, στο τέλος, στο πουθενά. Στη Χώρα των Θαυμάτων, στη χώρα των παιδικών ονείρων, στον εσωτερικό μανδύα των μύχιων ελπίδων και φόβων του δημιουργού.

Ανάμεσα σε άυλες μορφές, φάσματα και φαντάσματα ο ίδιος ο καλλιτέχνης παρεισφρεί αθόρυβα πίσω από μά-

σκες, μέσα από κάτοπτρα, κάτω από το αστείο καπέλο ενός γελωτοποιού -παιδί πάντα ο ίδιος- πρωταγωνιστής στα όνειρα που επικίνδυνα ισορροπούν στα όρια του εφιάλτη».

Η έκθεση "Δεύτερη Ανάγνωση" εντάσσεται στο πρόγραμμα "ΧΑΝΙΑRT 2016 - Εικαστικές Διαδρομές στον Νομό Χανίων" που για τη φετινή περίοδο έχει γενικό θέμα: "Οδηγίες προς Ναυτιλλομένους και Ναυαγούς" και περιλαμβάνει εικαστικές εκθέσεις, διαλέξεις, μουσικές βραδιές και Δημιουργική Φιλοξενία Καλλιτεχνών (Art Residency) στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον. Η έκθεση συνδιοργανώνεται από την Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, τον Δήμο Χανίων, τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων και το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον.

ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ

Επιμορφωτικές συναντήσεις για τις σχέσεις των εφήβων

Κύκλο επιμορφωτικών συναντήσεων για εφήβους με τίτλο: "Κορίτσια - Αγόρια: Χτίζοντας Υγιείς σχέσεις", διοργανώνει στο πλαίσιο των παράλληλων δράσεων της η Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας Αθλητισμού και Πολιτισμού του Δήμου Χανίων.

Οι συναντήσεις απευθύνονται σε μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου και θα πραγματοποιηθούν στον χώρο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Χανίων.

Στόχος των συναντήσεων είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα υγιών, ισότιμων σχέσεων, που βασίζονται στον αμοιβαίο σεβασμό και την αλληλοκατανόηση.

Μέρος της εκπαίδευσης αποτελεί και η αναγνώριση της βίας στις σχέσεις των εφήβων, καθώς και στους τρόπους απόρριψής της.

Ο στόχος θα επιτευχθεί μέσα από βιωματικά εργαστήρια (προβολές βίντεο, διαδραστικά παιχνίδια, αναγνώσεις βιβλίων, συζητήσεις) διαμορφωμένα κατάλληλα για κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα.

Το πρόγραμμα θα υλοποιείται κάθε Τετάρτη, από 2 Νοεμβρίου 2016 έως 31 Μαΐου 2017 και κάθε συνάντηση θα έχει διάρκεια μιας ώρας.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων, στο τηλέφωνο 28213-41662.

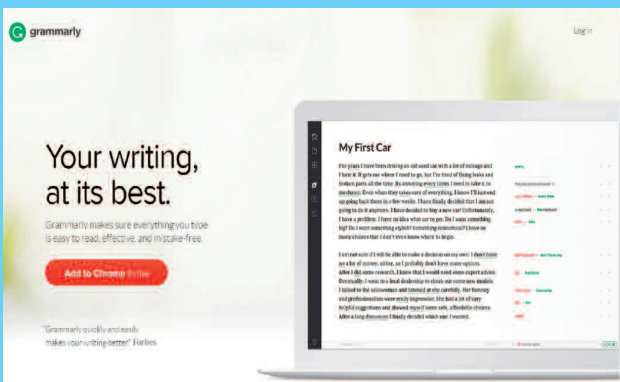
σερφ@ρίσματα

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ**
mariamystakidou@gmail.com

Σερφάροντας στο παρελθόν

www.whizzpast.com

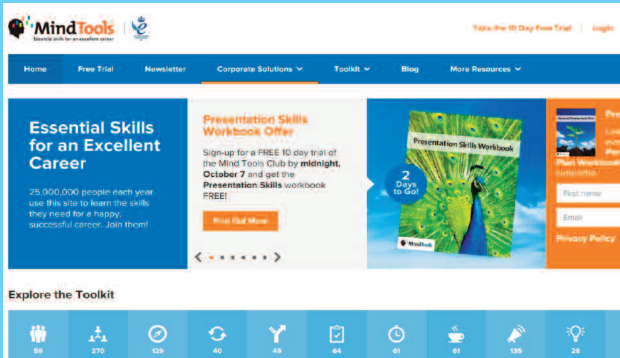
Αν νομίζετε πως η ιστορία αποτελείται μόνο από τα κεφάλαια που μάθατε στα σχολικά σας βιβλία, τότε κάνετε μέγα λάθος. Εδώ θα βρείτε ιστορίες που διηγούνται την αρχή πραγμάτων που ποτέ δεν αναρωτηθήκατε πώς ξεκίνησαν: η απίστευτη ιστορία του πόκερ, τα χαρακτηριστικά του '90, τα επαγγέλματα που χάθηκαν εξαιτίας της προόδου της τεχνολογίας, οι κακοί της ιστορίας και πολλά πολλά ακόμα, εξαιρετικά ενδιαφέροντα, που ωστόσο δεν τα διδαχθήκαμε ποτέ στα σχολικά βιβλία. Επίσης εδώ, υπάρχουν εξαιρετικές φωτογραφίες, σπάνιες - αρκετές από αυτές - και υλικό που θα σας εντυπωσιάσει. Αξίζει να το επισκεφθείτε.

Σας διορθώνει

www.grammarly.com

Είναι δωρεάν και θα σας λύσει τα χέρια αν συνθηζετε να γράφετε κείμενα στα αγγλικά. Εδώ λοιπόν έχετε έναν παντοδύναμο διορθωτή της αγγλικής, που τσεκάρει τα κείμενά σας και διορθώνει ορθογραφικά, συντακτικά, σας δίνει εναλλακτικές, βλέπει αν ξεχάσατε να βάλετε κόμμα ή κάποιο άλλο σημείο στίξης, σας ενημερώνει όταν το κείμενό σας δεν "βγάζει νόημα", και γενικότερα δεν σας αφήνει να εκτεθείτε σε περίπτωση που πρέπει να γράψετε κάτι επίσημο και θέλετε ένα δεύτερο "μάτι" να το κοιτάξει. Ωστόσο δεν πρέπει να ξεχνάτε ποτέ πως όλα αυτά τα "μηχανάκια" δουλεύουν εντελώς μηχανικά, και πως ποτέ μα ποτέ δεν είναι εντελώς σωστά σε ό,τι μας υποδεικνύουν.

Βοηθάει

www.mindtools.com

Εφόδια, ιδέες και τρικ για να γίνετε "αστέρια" στη δουλειά σας, σας υπόσχεται αυτός ο ιστότοπος ο οποίος θεωρεί πως για να λάμψει κάποιος σε όποια δουλειά και αν κάνει, πρέπει να έχει τα κατάλληλα εφόδια. Εφόδια που θα βρείτε κατά τον ιστότοπο, εδώ ακριβώς. Ετσι λοιπόν, αν θέλετε να δείτε τρόπους βελτίωσης, πώς να αντιμετωπίζετε διάφορα προβλήματα επαγγελματικά -αλλά και όχι μόνο- πώς να γίνετε εξπέρ στην επικοινωνία, τη στρατηγική, την οργάνωση της ομάδας, στο να παίρνετε αποφάσεις, κ.λπ., δείτε το.

ΕΝΤΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

Οι Rolling Stones επιστρέφουν
στα μπλουζ με νέο άλμπουμ

ΑΠΕ-ΜΠΕ » Το συγκρότημα Rolling Stones ανακοίνωσε ότι το νέο άλμπουμ του, το πρώτο που ηχογραφεί σε στούντιο μετά από 11 χρόνια, θα κυκλοφορήσει στις 2 Δεκεμβρίου και θα περιλαμβάνει διασκευές μπλουζ τραγουδιών, σε συνεργασία με τον Ερικ Κλάπτον.

Ε το άλμπουμ αυτό, που θα τιτλοφορείται Blues & Lonesome, οι Rolling Stones «επιστρέφουν στις ρίζες τους και στο πάθος τους για την μπλουζ που ήταν πάντα στην καρδιά τους», γράφει το συγκρότημα στον επίσημο ιστότοπό του, κάτω από την εικόνα του εξωφύλλου του νέου δίσκου: το πασίγνωστο "έμβλημά" τους, δυο χείλια με τη γλώσσα βγαλμένη έξω.

Ο δίσκος είναι παραγωγή της Polydor Records και θα περιλαμβάνει διασκευές τραγουδιών των Τζιμι Ριντ,

Γουίλι Ντίξον, Εντι Τέιλορ και άλλων.

Ο Κλάπτον, που είναι "παλιόφιλος" των Stones, συμμετείχε στην ηχογράφηση δύο τραγουδιών ενώ βρισκόταν σε ένα γειτονικό στούντιο για να ηχογραφήσει το δικό του άλμπουμ. Η ηχογράφηση αυτή έγινε «μέσα σε τρεις ημέρες, τον περασμένο Δεκέμβριο, στα στούντιο British Grove» του Λονδίνου, στην περιοχή δηλαδή απ' όπου ξεκίνησε το συγκρότημα, παίζοντας σε παμπ και μικρές ντισκοτέκ.

ΣΤΟ Κ.Α.Μ.

“Μπλουζ...
μια αστείρευτη πηγή”

Την μουσικο-αφηγηματική εκδήλωση με τίτλο “Μπλουζ... μια αστείρευτη πηγή” διοργανώνουν ο Δήμος Χανίων και η Κ.Ε.Π.Π.Ε.Δ.Η.Χ. - Κ.Α.Μ. στο πλαίσιο των δράσεων για την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Τοπικής Δημοκρατίας (Ε.Ε.Τ.Δ.)

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στο Κ.Α.Μ. (Μεγάλο Αρσενάλι), την Τετάρτη 12 Οκτωβρίου, στις 8:30 το βράδυ. Πρόκειται για ένα ταξίδι μουσικής και αφήγησης, στον κόσμο της μπλουζ αλλά και συναφών μουσικών ρευμάτων, από τη γέννησή της στην Αμερική, έως και τις μέρες μας.

Την επιμέλεια και παρουσίαση της εκδήλωσης έχει αναλάβει η ΚΟΙΝ.Σ.Ε.Π “Ευρυμάθεια”, σε συνεργασία με το μουσικό σχήμα “Blue Spirit” (Παύλος Ιωνάς & Αλεξία Φαντάκη).

Συμμετέχουν οι μουσικοί: Παύλος Ιωνάς (ηλεκτρική κιθάρα, τραγούδι), Αλεξία Φαντάκη (τραγούδι), Νώντας Κουκλάκης (ακουστική κιθάρα, τραγούδι), Ζωή Κολλάρου (τραγούδι), Florian M.J. (αρμόνιο), Joe Sgotto (ντραμς).

Παραμύθι, παρουσίαση: Αργυρώ Ντουσάκη.

Κείμενα: Αργυρώ Ντουσάκη, Αλεξία Φαντάκη.

Αφήγηση παραμυθιού: Ρούλα Τατσοπούλου.

ΑΠΟ ΤΟ ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε.Κ.

Ερασιτεχνική σκηνή και
Παιδικό Θεατρικό Εργαστήρι

Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Κρήτης στο πλαίσιο των παράλληλων δραστηριοτήτων του λειτουργεί για 13η χρονιά φέτος την Πειραματική Ερασιτεχνική Σκηνή. Μπορεί να συμμετέχει οποιοσδήποτε, ηλικίας από 18 ετών και άνω, που τον ενδιαφέρει να ασχοληθεί με το θέατρο ερασιτεχνικά.

Δηλώσεις συμμετοχής θα γίνονται δεκτές από 10 έως και 21/10/2016 και θα τηρηθεί αυστηρά σειρά προτεραιότητας. Μηνιαία συνδρομή 25 €.

Επίσης για 10η χρονιά φέτος θα λειτουργήσει και το Παιδικό Θεατρικό Εργαστήρι. Τα μαθήματα απευθύνονται σε παιδιά ηλικίας από 6 έως 17 ετών.

Δηλώσεις συμμετοχής θα γίνονται δεκτές από 10 έως και 21/10/2016 και θα τηρηθεί αυστηρά σειρά προτεραιότητας. Μηνιαία συνδρομή 10 €.

Για περισσότερες πληροφορίες στο τηλέφωνο 2821044256 όλες τις εργάσιμες ημέρες και ώρες ή στα γραφεία του Θεάτρου στο κτήριο του Βενιζελείου Ωδείου (Νικ. Φωκά 5).

ΣΤΟΝ ΒΑΜΟ

Πουλικάκος και
Σπυρόπουλος
live στο “Χασομέρι”

Ο Δημήτρης Πουλικάκος και ο Νίκος Σπυρόπουλος σε μια βραδιά ζωντανής μουσικής αύριο Κυριακή στις 9 το βράδυ στο “Χασομέρι”, στον Βάμο.

Όπως αναφέρεται στο σχετικό δελτίο Τύπου «Ο μουσικός, ραδιοφωνικός παραγωγός (ο “Θείος Νώντας”, θυμάστε;) και ηθοποιός Δημήτρης Πουλικάκος, ένας πραγματικός Θρύλος, συμπράττει επί σκηνής με το Νίκο Σπυρόπουλο, συνιδρυτή (μαζί με τον αδελφό του Βασίλη) των εμβληματικών “Σπυριδούλα”, σε μια αξέχαστη rock-blues βραδιά! Είσοδος 10 ευρώ. Η κουζίνα, όπως πάντα, σε πλήρη ανάπτυξη!

Κρατήσεις (απαραίτητες, ο χώρος είναι μικρός!): ygiorgos@vamos-arts.gr, chasomeri@gmail.com, 6939983958-Γιώργος, 6976124409-Δημήτρης».

Εκπαίδευση ναρκαλιευτών στην Παλμύρα. EPA

Συρία: Η παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά στο στόχαστρο

ΣΟΦΙΑ ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ - ΚΟΛΩΝΙΑ*

Αντές τις μέρες πληροφορηθήκαμε ότι τα δύο μεγαλύτερα νοσοκομεία στο Χαλέπι βομβαρδίστηκαν καταστροφικά από αεροπορικές επιδρομές. Τραυματίες θα πρέπει να μεταφερθούν μακριά. Γιατροί δεν υπάρχουν αρκετοί. Τα ιατρικά εφόδια και τρόφιμα λιγοστεύουν. Υπάρχει έλλειψη νερού και ηλεκτρικού. Οι βομβαρδισμοί δεν σταματούν παρά τη συμφωνία για κατάπαυση του πυρός.

Πέντε χρόνια τώρα κρατά αυτός ο εμφύλιος πόλεμος. Οι νεκροί εκτιμάται ότι υπερβαίνουν τις 300.000. Τα θύματα και οι φυγάδες πολλαπλασιάζονται και εμείς εδώ στην Ελλάδα μαθαίνουμε καθημερινά τραγικές ιστορίες προσφυγιάς.

Τα ανθρώπινα θύματα τα ακολουθεί η πολιτιστική κληρονομιά: μνημεία, ιστορικές πόλεις και τοποθεσίες, πολύτιμα αντικείμενα, τέχνες, μνήμες και παραδόσεις. Οι εξτρεμιστικές ομάδες του Ισλαμικού Κράτους πραγματοποιούν εξαρχής μια σκόπιμη και συστηματική καταστροφή της κληρονομιάς. Πρώτα θύματα ήταν οι Βούδες της Μπαμιγιάν στο Αφγανιστάν. Ακολούθησαν οι καταστροφές στη Λιβύη, την Τυνησία, στο Μάλι - Τομπουκτού, στην Υεμένη και τέλος στο Ιράκ και τη Συρία. Δυστυχώς οι καταστροφές δεν είναι η μόνη απειλή. Οι συνθήκες ευνόησαν τη διάδοση της αρχαιοκαπηλίας λεηλατημένων αρχαιοτήτων ήδη από την εποχή του πολέμου του Ιράκ. Τα κίνητρα είναι ιδεολογικά και ο απώτερος στόχος των εξτρεμιστών του Ισλαμικού Κράτους είναι να πληγεί, τελικά, η πολιτιστική ταυτότητα των απειλούμενων λαών. Γιατί λαοί χωρίς ιστορική μνήμη δεν έχουν μέλλον.

Αν και αποσπασματικές οι πληροφορίες επειδή προέρχονται από μη κυβερνητικούς οργανισμούς ή από μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η Επιτροπή Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO διαβλέποντας τον επερχόμενο κίνδυνο με την κλιμάκωση της εμπόλεμης σύρραξης στη Συρία αποφάσισε κατά τη σύνοδο του 2013 να εντάξει τα έξι αγαθά παγκόσμιας κληρονομιάς της Συρίας στον παγκόσμιο κατάλογο των μνημείων σε κίνδυνο.

Δυστυχώς η απόφαση δεν στάθηκε αρκετά ισχυρή να σταματήσει βανδαλισμούς και καταστροφές.

Συγκεκριμένα:

Η αρχαία πόλη της Δαμασκού (ένταξη το 1979 στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO) οφείλει την παγκόσμια αξία της στο γεγονός ότι είναι μία από τις αρχαιότερες πόλεις του κόσμου (ίχνη κατοίκησης από το 10.000 π.Χ.) που κατοικείται αδιάλειπτα μέχρι σήμερα. Αντιπροσώπευε το μεγαλείο της Ρωμαϊκής και της Βυζαντι-

νής Αυτοκρατορίας, ενώ κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους άνθισε ως βιοτεχνικό κέντρο. Περιλαμβάνει 125 μνημεία διαφορετικών περιόδων.

Οι καταστροφές από τους εξτρεμιστές που την κατέλαβαν είναι ανυπολόγιστες.

Η αρχαία πόλη Μπόσρα (ένταξη UNESCO 1980) αναφέρεται τον 14ο αιώνα π.Χ. στις επιγραφές της Τελ Ελ Αμάρνα της αρχαίας Αιγύπτου καταδεικνύοντας τις σχέσεις μεταξύ των Φαραώ και των Φοινίκων. Με την ενσωμάτωσή της στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία γίνεται πρωτεύουσα της ρωμαϊκής επαρχίας της Αραβίας. Υπήρξε σημαντικός σταθμός στον δρόμο των καραβανιών προς τη Μέκκα. Διαθέτει εντός των τειχών της ένα μοναδικό ρωμαϊκό θέατρο του 2ου μ.Χ. αιώνα, αρκετά πρωτοχριστιανικά μνημεία και πολυάριθμα τζαμιά.

Το ρωμαϊκό θέατρο και η πρωτοχριστιανική εκκλησία έχουν υποστεί τεράστιες ζημιές από τους φανατικούς εξτρεμιστές.

Η Παλμύρα (ένταξη UNESCO 1980) βρίσκεται στην έρημο βορειοανατολικά της Δαμασκού. Πέρασε στη ρωμαϊκή κυριαρχία περί τα μέσα του 1ου αιώνα μ.Χ. Υπήρξε σημαντικός σταθμός για τις πανάρχαιες εμπορικές διαδρομές μεταξύ Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, Περσίας, Ινδίας και Κίνας. Η αρχιτεκτονική και οι τέχνες της Παλμύρας ανθισαν σε ένα σταυροδρόμι πολιτισμών. Η πόλη οφείλει την παγκόσμια αξία της στον εξαιρετικό συνδυασμό ελληνορωμαϊκής τέχνης, τοπικής αρχιτεκτονικής και περσικών επιδράσεων. Η μνημειακή οδός με την κιονοσοκία της, ο ναός του Βάαλ, η Αγορά, το Θέατρο, το στρατόπεδο του Διοκλετιανού, τα μεγαλειώδη ταφικά μνημεία χαρακτηρίζουν την αρχιτεκτονική και την πολεοδομία της.

Το Ισλαμικό Κράτος κατέλαβε την Παλμύρα τον Μάιο του 2015. Και μέχρι τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου οι φανατικοί εξτρεμιστές ανατίναξαν με απίστευτη αγριότητα τα εμβληματικά μνημεία της αρχαίας πόλης: την Αψίδα του Θριάμβου, πολυώροφα ταφικά μνημεία, τον εντυπωσιακό ναό του Βάαλ.

Η αρχαία πόλη Χαλέπι - Aleppo (ένταξη UNESCO 1986) είναι μια από τις αρχαιότερες πόλεις

του κόσμου (ευρήματα 7.000 χρόνων). Η παγκόσμια αξία της οφείλεται στην αυθεντικότητα της αραβικής της αρχιτεκτονικής. Από το 2000 π.Χ. υπήρξε σταυροδρόμι των εμπορικών καραβανιών. Το Χαλέπι κατακτήθηκε διαδοχικά από Χετταίους, Ασσύριους, Έλληνες, Ρωμαίους, Ομείαδες, Μαμελούκους και Οθωμανούς, που άφησαν τις επιρροές τους στην αρχιτεκτονική και την τέχνη.

Η μαρτυρική πόλη έχει υποστεί ανυπολόγιστες καταστροφές όπως το Τέμενος των Ομείαδων του 8ου αιώνα μ.Χ., από τα ωραιότερα τεμένη του ισλαμικού πολιτισμού, η μεσαιωνική σκεπαστή αγορά, η ακρόπολη και άλλα δημόσια ιστορικά κτήρια. Το φρούριο Κρακ των Ιπποτών - Crac des Chevaliers and Qal' at Salah El-Din (ένταξη UNESCO 2006) μοναδικής παγκόσμιας αξίας, αντιπροσωπευτικό δείγμα της οχυρωματικής αρχιτεκτονικής που αναπτύχθηκε κατά την εποχή των Σταυροφοριών. Χτίστηκε μεταξύ του 1142 και 1271 μ.Χ. από τους Ιωαννίτες Ιππότες, σε στρατηγική θέση που επέτρεπε το μοναδικό δρόμο από την Αντιόχεια προς τη Βηρυτό και τη Μεσόγειο.

Το φρούριο έχει υποστεί σημαντικές ζημιές κατά τις εχθροπραξίες στην περιοχή.

Τα 40 αρχαία χωριά της βόρειας Συρίας (ένταξη UNESCO 2011) αποτελούν μοναδικά δείγματα αγροτικών οικισμών της πρωτοβυζαντινής περιόδου, που χρονολογούνται μεταξύ 1ου και 7ου αιώνα μ.Χ. Κατανέμονται σε έξι αρχαιολογικά πάρκα κι αποτελούν εξαιρετική και μοναδική μαρτυρία της αγροτικής ζωής της εποχής. Διατηρούν ακέραιο το φυσικό τοπίο, κατοικίες, ναούς και άλλα οικοδομήματα. Στην περιοχή τους εξελίσσονται μάχες και εχθροπραξίες.

Εκτός από τα παραπάνω πολιτιστικά αγαθά παγκόσμιας αξίας, σοβαρές ζημιές έχουν υποστεί και πολλά από τα σχεδόν 10.000 μνημεία και ιστορικά σύνολα που καταγράφονται στη Συρία: τεμένη, αγορές, βυζαντινές εκκλησίες, κάστρα, που αφηγούνται την πολυπολιτισμική ιστορία της περιοχής. Για την προστασία των μνημείων και της κληρονομιάς έδωσαν τη ζωή τους γυναίκες και άνδρες στέλλοντας το δικό τους μήνυμα αντίστασης στον πόλεμο και τις βαρβαρότητες των εξτρεμιστών του Ισλαμικού Κράτους. Οι πληροφορίες που έχουμε γι' αυτούς είναι λίγες.

Πρώτη ήταν η δικηγόρος Samira El Nuaimi, που βασανίστηκε και εκτελέστηκε από τους εξτρεμιστές του Ισλαμικού Κράτους στη Μοσούλη το Σεπτέμβριο 2014. Δεκατέσσερα στελέχη της Υπηρεσίας Αρχαιοτήτων της Συρίας βασανίστηκαν και εκτελέστηκαν επειδή αρνήθηκαν να συ-

νεργαστούν με τους εξτρεμιστές. Κορυφαίο είναι το παράδειγμα του παγκόσμιας φήμης ηλικιωμένου αρχαιολόγου Khaled al Assad, διευθυντή αρχαιοτήτων της Παλμύρας, που αρνήθηκε να συνεργαστεί και να αποκαλύψει το μέρος όπου φυλάσσονταν αντικείμενα τέχνης. Βασανίστηκε και αποκεφαλίστηκε στον αρχαιολογικό χώρο της Παλμύρας, στα μέσα Αυγούστου του 2015.

Δεν αρκεί όμως η οργή και η θλίψη από τις εικόνες καταστροφής και τις βαρβαρότητες του Ισλαμικού Κράτους. Ενισχύουμε ενέργειες αλληλεγγύης και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς που επικειρούν οι κοινωνίες των πολιτών και μη κυβερνητικοί φορείς επιστημόνων.

Ενας μη κυβερνητικός επιστημονικός οργανισμός και τεχνικός σύμβουλος της UNESCO για την Παγκόσμια Κληρονομιά, το ICOMOS, με απόφαση του παρεμβαίνει στο θέμα με πρωτοβουλίες για την προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Συρίας και του Ιράκ. Έχει συγκροτήσει μια ομάδα εργασίας επιφορτισμένη με την καταγραφή, παρακολούθηση, ενημέρωση του κοινού, επεξεργασία προτάσεων θεραπείας και τη σχετική συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς και ειδικότερα την UNESCO. Μέχρι τώρα έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες και υπάρχουν κάποια αξιολογικά αποτελέσματα των προσπαθειών του ICOMOS όπως:

Η δικτύωση πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων από όλο τον κόσμο για τη διάσωση της κληρονομιάς σε κίνδυνο στη Μέση Ανατολή και την Αφρική, η διοργάνωση μαθημάτων από απόσταση μέσω διαδικτύου για τις άμεσες σωστικές ενέργειες που αφορούν μνημεία που κινδυνεύουν, η συμμετοχή, σε συνεργασία με άλλους μη κυβερνητικούς οργανισμούς, σε διεθνή προγράμματα όπως το ANQA ("Φοίνικας" στα αραβικά) για την τρισδιάστατη αποτύπωση και τεκμηρίωση των απειλούμενων μνημείων και το AMAL ("ελπίδα" στα αραβικά), που στοχεύει στην εφαρμογή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για άμεσες σωστικές ενέργειες και ένα ηλεκτρονικό εργαλείο ταχείας αξιολόγησης των επιπτώσεων μέσω κινητών τηλεφώνων.

Η γνώση, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού είναι τελικά οι ελπίδες και τα μεγάλα όπλα του πολιτισμένου κόσμου κατά της βαρβαρότητας και του σκοταδισμού.

* Η Σοφία Αυγερινού-Κολώνια είναι αρχιτέκτων, καθηγήτρια του Ε.Μ.Π., αντιπρόεδρος του ελληνικού τμήματος Icomos - Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών

ΜΑΝΩΛΗΣ
ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΑΚΗΣ

Οικονομικό και αθάνατο! Αυτά τα δύο χαρακτηριστικά, οδήγησαν το παπί στην κορυφή της λίστας του με τα δημοφιλέστερα δίκυκλα που φτιάχτηκαν ποτέ.

Είναι μια εποχή (αρχές δεκαετίας του '60) που οι μοτοσικλές ήταν δίκυκλα οχήματα με άπειρα μηχανικά προβλήματα, θορυβώδη και πολλές φορές με εικόνα που προμύνη τη σύντομη καταστροφή τους, παρουσιάστηκε μια κομψή μικρή μοτοσικλέτα, που η χαμηλή τιμή της ήταν για πολλούς το εισιτήριο για τον χώρο των δυο τροχών. Ήδη από τις πρώτες χρονιές της κυκλοφορίας του το παπάκι αγαπήθηκε από τους ανθρώπους που ήθελαν ένα οικονομικό και πρακτικό μέσο μεταφοράς. Η αξιοπιστία του με τα χρόνια άρχισε να γίνεται διάσημη και όσο εκείνη την εποχή είχαν σαν πρότυπό τους άλλα δίκυκλα, άρχισαν να αναθεωρούν τις απόψεις τους...

Επιχειρούμε να μάθουμε τους λόγους που ορισμένοι ιδιοκτήτες διατηρούν και κυκλοφορούν ακόμα και σήμερα με το παπάκι τους, που απόκτησαν στη νεανική τους ηλικία...

ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '60 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Διαχρονική αξία τα “παπάκια”

Νίκος Γαλάνης: «Αξιοπίστο» πάνω απ' όλα»

«Πρωτοοδήγησα παπάκι από την ηλικία των 14 ετών και συνεχίζω μέχρι και σήμερα. Το παπάκι που οδηγώ τώρα και αρκετά χρόνια το είχε αγοράσει η γυναίκα μου όταν συμπλήρωσε την ηλικία των 19 χρόνων. Μην πούμε και την ηλικία της,

δεν είναι σωστό, όμως λειτουργεί ακόμα χωρίς προβλήματα. Μόνο στα χέρια μου έχει κάνει 60.000 χιλιόμετρα ενώ του έχω αλλάξει μέχρι στιγμής ένα μόνο πιστόνι. Αυτό θεωρώ ήταν και ο λόγος που γνώρισε τόσο μεγάλη επιτυχία στη χώρα μας και όπου αλλού κυκλοφόρησε ανά τον κόσμο: απλότητα κατασκευής, ελάχιστα χρήματα για συντήρηση, δεν κάνει θόρυβο, ελαφρύ και μανιτζεβελο μέσα και έξω από την πόλη», μας λέει ο κ. Γαλάνης προσθέτοντας ότι «είναι ένα δίκυκλο που θα πάρει μπροστά βρέξει-ξηλιάσει, ενώ μπορεί να “γράψει” εκατοντάδες χιλιόμετρα χωρίς στάση και

χωρίς προβλήματα. Εγώ προσωπικά με το παπάκι έχω φτάσει μέχρι και το Ηράκλειο. Για όλα τα παραπάνω, δεν πρόκειται να το αλλάξω. Δεν είναι μόνο ότι έχω ένα συναισθηματικό δέσιμο μαζί του, αφού εκτός των άλλων προτερημάτων του, μου θυμίζει όμορφες στιγμές του παρελθόντος. Η δύναμη της συνήθειας είναι μεγάλο πράγμα τελικά», σημειώνει ο ίδιος ενώ τονίζει ότι «είναι το δεξί μου χέρι από το σπίτι στο μαγαζί αλλά το χρησιμοποιώ και για κοντινές εξορμήσεις, καφέ, θάλασσα, αφού είναι και πολύ οικονομικό. Με περίπου, πέντε ευρώ βενζίνη στο τεπόζιτο κυκλοφορώ πάνω από μια εβδομάδα», αναφέρει ο κ. Γαλάνης.

Θόδωρος Χναράς: «Φιλικό σ' όλα του»...

«Το παπάκι το είχε ένας σύντεκνός μου που ήθελε να το δώσει γιατί του έπιασε το χώρο. Το αγόρασα λοιπόν του έκανα μια μικρή συντήρηση στον κινητήρα, άλλωστε οι κινητήρες των παπιών δεν θέλουν και πολύ για να λειτουργήσουν, πήρα και ένα πινέλο και το έβαψα. Από τότε δεν το αποχωρίζομαι ποτέ όταν κατεβαίνω για δουλειές στην πόλη και όχι μόνο. Είναι το πιο ευέλικτο, οικονομικό και ευκολόδηγτο αλλά και σταθερό δίκυκλο, που μπορεί

να αποκτήσει κάποιος. Όσο για την κατανάλωση βενζίνης, απλά δεν καίει τίποτα». Ο κ. Χναράς τόνισε ότι «επειδή είμαι και λάτρης της κλασικής μοτοσικλέτας, κάποια στιγμή θα ξεκινήσω την πλήρη αναπαλαίωσή του για να το κάνω όπως πρωτοβγήκε από το εργοστάσιο το 1978». Για το λόγο που το παπί γνώρισε μεγάλη επιτυχία, μας είπε ότι «εκτός από την ευκολία κίνησης και συντή-

ρησής του, το κόστος ήταν επίσης ένα από τα στοιχεία που έδωσαν την αφορμή στον κόσμο να έρθει σε επαφή με το παπί και να αγαπήσει τα προσόντα του. Δεν ήταν μόνο ο κινητήρας που ήταν απλά σχεδιασμένος. Η υψηλή τεχνολογία ήταν κάτι που δεν άγγιξε το παπί, όμως η προσεγγισμένη του σχεδίαση από ήδη υπάρχουσες λύσεις εφαρμοσμένες με την απαραίτητη προσοχή κατάφεραν να κάνουν το παπί μία κατασκευή, με γνώμονα πάνω απ' όλα την “ολική ποιότητα”».

Γιώργος Κάτσικας: «Δεν γνώριζε από βλάβες»...

«Το συγκεκριμένο παπάκι το αγόρασα καινούργιο το 1979. Το κυκλοφορούσα καθημερινά μέχρι και το 2006. Όμως επειδή είχε αρχίσει να “γερνάει”, ο γιος μου ο Αντώνης αποφάσισε να το ανακατασκευάσει από την αρχή, με τη βοήθεια του φίλου και μηχανικού του Μανώλη Τσολάκη. Στη τελική συναρμολόγηση καθώς και στην εύρεση των γνήσιων ανταλλακτικών που χρησιμοποιήσαμε βοήθησα κι εγώ».

Ο κ. Κάτσικας επεσήμανε ότι «το πρώτο μου παπάκι το απόκτησα 1972 και μετά από κάποια χρόνια το πούλησα. Ήταν ένα από τα πρώτα που εισήγαγε η αντιπροσωπία στη Ελλάδα. Τα χρόνια εκείνα τα έζησα στη Αθήνα. Το παπάκι το χρησιμοποιούσα για βόλτες αλλά και για την εργασία μου, αφού τότε εργαζόμουν ως διανομέας στη εφημερίδα “Εξηρές”. Τα χιλιόμετρα λοιπόν που έκανα καθημερινά ήταν πάρα πολλά, όμως ποτέ δεν με “άφησε” στον δρόμο από κάποια μηχανική βλάβη».

«Χειμώνα καλοκαίρι, με βροχή

ή ζέστη λειτουργούσε χωρίς προβλήματα. Αθάνατο δίκυκλο που ακόμα και σήμερα στην εξελιγμένη του μορφή, παραμένει ένα τίμιο μέσο μεταφοράς,

αφού συνδυάζει ευκολία χειρισμού, ελάχιστο καύσιμα, καλή και γερή κατασκευή», κατέληξε ο κ. Κάτσικας.

Παύλος Σουβλάκης: «Αντοχή στον χρόνο»...

«Το παπάκι το αγόρασα καινούργιο το 1983. Είμαι συναισθηματικά δεμένος μαζί του, γιατί μου θυμίζει τα νεανικά μου χρόνια και γι’ αυτό το έχω κρατήσει μέχρι σήμερα. Το 2011 όμως αποφάσισα να το αναπαλαιώσω ώστε να το επαναφέρω στην αρχική του κατάσταση. Όλα αυτά τα χρόνια αν και έχω διανύσει χιλιάδες χιλιόμετρα ποτέ δεν με άφησε στον δρόμο από μηχανική βλάβη. Ο λόγος που το έκανε τόσο δημοφιλές στη χώρα μας είναι ότι είχε πολύ καλή ποιότητα κατασκευής, ενώ όλα τα εξαρτήματα επάνω του ήταν μεταλλικά εκτός από το μπροστινό φτερό και τα πλαϊνά καπάκια του. Επίσης δεν ήθελε ιδιαίτερη συντήρηση, μόνο αλλαγή λαδιών και αυτή αν τη θυμόσουν. Τα παπάκια κατασκευάστηκαν με σκοπό να αντέξουν στον χρόνο, όπως και έγινε. Ετσι ακόμα και σήμερα σε ολόκληρη τη χώρα βλέπουμε να κυκλοφορούν στους δρόμους παπάκια

από τη δεκαετία του '80 και πιο παλιά ακόμα». Ο κ. Σουβλάκης υπογράμμισε επίσης ότι «ένα ακόμα στοιχείο που το έκανε να ξεχωρίζει ήταν ότι, σε σχέση με διάφορα βεσποειδή που κυκλοφορούσαν τότε, διέθετε μεγάλους τροχούς που το έκανε πιο σταθερό και ξεκούραστο στην οδήγησή του. Περνούσε άνετα από τους κακούς δρόμους και τα σαμαράκια, ενώ ήταν και παραμένει το πιο φιλικό μικρό δίκυκλο στο κόσμο».

Το “παπί” στην Ελλάδα

Το σύνδρομο του “παπιού” στην Ελλάδα, επηρέασε όχι μόνο τους οδηγούς αλλά και τους μηχανικούς και γενικότερα τον κόσμο της μοτοσυκλέτας στη χώρα μας. Το πρώτο παπί ήρθε στη χώρα το 1962 και γνώρισε αμέσως επιτυχία, ενώ οι πωλήσεις του χρόνο με τον χρόνο σημείωναν ανοδική πορεία. Καθημερινό και απλό

μέσο μετακίνησης, αξιόπιστο για κάθε χρήση, τη δουλειά ή τη βόλτα. Τα παπάκια αγόρασαν άνθρωποι κάθε ηλικίας και ανεξαρτήτου κοινωνικής τάξης. Βέβαια το παπί αποτέλεσε και ένα πεδίο αμέτρησης βελτιώσεων των “παπιόβιων”, που δεν περιορίζονταν ούτε από τη φαντασία.

Τεράστιο βάρος της δημιουργικότητας των νέων γενιών των Ελλήνων έχει αναλωθεί στη βελτίωση του παπιού, και έχει επεκταθεί σε όλους τους τομείς.

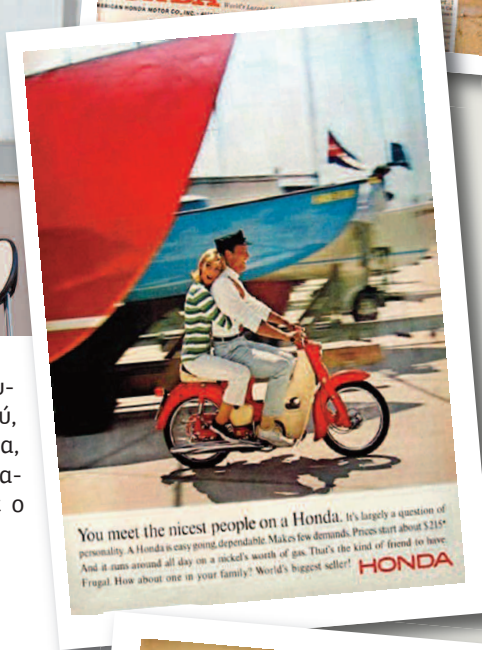
Κινητήρες υπερκυβισμένοι με νέα συστήματα τροφοδοσίας, με νέα φρένα, μέχρι και νέα πλαίσια έχουν δημιουργήσει μια πολύ ενδιαφέρουσα παράδοση. Περνώντας, λοιπόν,

τα χρόνια, πολλά άλλαξαν αλλά το παπί μένει το ίδιο.

Μάλιστα οι περισσότεροι κατασκευαστές έχουν και ένα στη γκάμα των μοντέλων τους.

Οι κινητήρες πλέον μεγάλωσαν οι αναρτήσεις βελτιώθηκαν, η κεντρική όμως ιδέα παραμένει η ίδια.

Είναι δε μια ιδέα διαχρονική που σίγουρα θα μας συντροφεύει για πολλά χρόνια ακόμα.

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ

“Τίποτα δεν χαρίζεται”

■ Ενας οδηγός ανάγνωσης ελληνικής λογοτεχνίας

Ξημέρωσεν ο δείκτης πάλι Κυριακή.

τσι ξεκινά το κείμενό της για τον Μανόλη Αναγνωστάκη η Μάρω Δούκα στο τελευταίο της βιβλίο “Τίποτα δεν χαρίζεται”. Είναι στίχος από ποίημα του Αναγνωστάκη, του “ρομαντικού και ονειροπόλου”, του “απόλυτου ταξιδευτή της σιωπής και της μοναξιάς”, του αγαπημένου της ποιητή με τον οποίο αρχίζει και τελειώνει το βιβλίο.

Το βιβλίο περιλαμβάνει κείμενα της συγγραφέα γραμμένα την περίοδο 1993 έως 2005, καθώς και σημερινά, με τα οποία μας εισάγει κάθε φορά στα παλαιότερα αυτά κείμενα.

Στα νέα κείμενα αναφέρει στοιχεία από το ιστορικό για τη συγγραφή κάθε παλιότερου κειμένου που ακολουθεί, αναπτύσσει νέα θέματα, ενώ, και μέσα από μια ημερολογιακή καταγραφή, μας θυμίζει γεγονότα και καταστάσεις της αντίστοιχης εκείνης περιόδου. Είναι εξαιρετικός ο τρόπος γραφής, τα νέα κείμενα εξίσου ενδιαφέροντα με τα παλαιά.

Φαντάζομαι φοιτητικές εργασίες να έχουν ως βάση τούτο το βιβλίο της Μάρως Δούκα μαζί με το προηγούμενό της “Ο πεζογράφος και το πιθάρι του”, και πρώτ’ απ’ όλα θα ήταν χρήσιμο ένα ευρετήριο των ονομάτων που ανθολογούνται. Γιατί, ναι, μπορεί να το θεωρήσει κανείς ως μια παρουσίαση Ελλήνων λογοτεχνών 19ου και 20ου αιώνα.

Τίποτα δεν χαρίζεται και βρίσκω πως ταιριάζει στο αγαπτικό κλίμα του βιβλίου. Μας μιλά με αγάπη για ανθρώπους που συνάντησε και γι’ αυτούς που κλήθηκε να μιλήσει ή να γράψει. Ο τίτλος δεν είναι τυχαίος, ασφαλώς αφορά την ίδια, δικά της βιώματα και δικές της εμπειρίες, μπορεί όμως να αφορά και να αγγίζει τον καθένα μας, για τη στάση που έχουμε απέναντι στους ανθρώπους και στα πράγματα.

Αν και ήθελε, όπως είχε πει στην παρουσίαση στο πατάρι του Πατάκη, να δώσει τον τίτλο “Η αγάπη έχει πολλές ερωτήσεις”, μια κουβέντα που είχε ακούσει από ένα μικρό αγόρι, ο τίτλος αυτός ταιριάζει νομίζω στο περιεχόμενο και στο ύφος των κειμένων, θα έλεγα και στο νόημα που θέλει να δώσει η συγγραφέας στις σχέσεις της με τους ανθρώπους που ανθολογεί. Συχνές οι αναφορές της στη Τζένη και στον Γιάννη, φίλους της καλούς, στην ποιήτρια Τζένη Μαστοράκη και στον ποιητή Γιάννη Κοντό που έφυγε νωρίς, πριν από σχεδόν δυο χρόνια. Η Μάρω Δούκα διαβάζει πολύ, και αυτό φαίνεται στα βιβλία της. Έχει άποψη για Έλληνες και ξένους λογοτέχνες. Ένα μέρος αφιερώνει στα “Σταφύλια της οργής” του Στάινμπεκ, το βιβλίο που τη σημάδεψε, όπως λέει, που της έδειξε την άλλη όψη του Νέου Κόσμου:

«...Τι είναι ο καπιταλισμός και η εσωτερική μετανάστευση, τι σημαίνει οικονομική κρίση και αγρότης που χάνει τη γη του, τι είναι τα δάνεια και η κατεστραμμένη σοδειά, ποιο είναι το Χρηματιστήριο, ποιο είναι το αφεντικό και τι φοβάται...».

Πολλές οι αναφορές όχι μόνο στα πρόσωπα για τα οποία έγραψε το άρθρο ή την αφιερωματική ομιλία, αλλά και για πολλούς άλλους που αναφέρονται είτε σε εκείνα τα κείμενα ή στα ενδιαμέσα συμμεριών. Γι’ αυτό μας δίνει την ευκαιρία να θυμηθούμε αλλά και σε πολλούς από μας να διαβάσουμε για κάποιους λογοτέχνες που ίσως και να αγνοούσαμε (τυχαία ή και σκόπιμα κάποτε). Ομολογώ πως αρκετούς δεν έχω διαβάσει, ανάμεσά τους και τον Ανδρέα Φραγκιά αν και η Καγκελόπορτα μου είναι πολύ γνωστό έργο του, ήδη αγόρασα για αρχή το “Ανθρώποι και σπίτια”. Είναι σαν μια αποκάλυψη το κείμενο “Τιμώντας τη μνήμη του Αντρέα Φραγκιά”. Και πώς δένει η ιστορία με τον ταχυδρόμο! Τόσο τρυφερή και τόσο ανθρώπινη, μου θύμισε τον ταχυδρόμο του Νερούδα.

Γράφει ολόκληρα κείμενα ή κάνει αναφορές για τον Σολωμό, για τον Βιζυηνό, ολόκληρη πραγματεία για τον Βιζυηνό, για τον Ρίτσο - ο Ρίτσο δείχνει να βρίσκεται παντού στο έργο της, για τον Τσαρούχη, τον Τσίρκα, τον Ιωάννου, για τον Αλέξανδρο Κοτζιά, τον Τάσο Λειβαδίτη, τον Δημήτρη Χατζή, τον Χριστόφορο Λιοντάκη, τον Γιώργο Χειμωνά, για τον Καραγάτση, για τον Κώστα Ταχτσής (“περιπατητής θορυβώδης”) και τον Αρη Αλεξάνδρου (“αναχωρητής στην πίκρα”) και για τόσους άλλους! Συνάντησε τον Τσαρούχη στο σπίτι του στο Μαρούσι. Μπροστά στον “Σκεπτόμενό” του. Του μίλησε για το μπλε στα έργα του, που το έχουν αντιγράψει λογής λογής. Την κέρασε μέλι με καρυδόψυχα. Η λουίζα άχνιζε στο λευκό φλυτζάνι...

Ολόκληρη η Ελλάδα, της είχε πει ο Ρίτσο, «η οσμή και το σώμα της, ζει και ανασαίνει και διαρκεί μέσα στη ζωγραφική του Τσαρούχη».

Αποκαθιστά τη σχέση Αναγνωστάκη - Ρίτσου, που δεν ήταν και η καλύτερη ανάμεσα στον “ανανεωτικό” και τον “παραδοσιακό” αριστερό. “Αριστοκρατικός, πατρικός, ελεήμων και απόμακρος” ο Ρίτσος, “οικείος, καθημερινός, κοφτός έως και απότομος” ο Αναγνωστάκης, που όμως, στο τέλος, «έπιασαν τη χαμένη άκρη του ν(ο)ήματος».

Διαβάζοντας τις σκέψεις της, από ποιες αφετηρίες ξεκίνησε για να γράψει τα βιβλία της, ποια ήταν τα στοιχεία που την επηρέασαν, νιώθω πως θέλω να τα ξαναδιαβάσω, να δω και από μια ματιά που δεν είχα στην πρώτη, τόσο μακρινή πια, ανάγνωση. Όπως ας πούμε το “Είς τον πάτο της εικόνας”, με αφορμή το οποίο κάνει λόγο για «την ομαδική, διεστραμμένη στροφή της δεκαετίας από το σημαντικό στο ασήμαντο». Μήπως δεν είναι προφητικό; Μήπως δεν είναι αλήθεια; Βρίσκει την ευκαιρία να τοποθετηθεί με ειλικρίνεια και θάρρος για τα πολιτικοκοινωνικά πράγματα της εποχής και κάνει λόγο για τη “Λουσάτη Ελλάδα”. Και για τα πιστεύω της. Όπως η πρωίδα στην “Αρχαία σκουριά”: «Κι ευγνωμονούσα την τύχη μου που έγινα αριστερή. Αριστερή και σε μίαν άκρη, αντιμετώπιση με τους μικρούς θανάτους που με καρδοκούσαν από πάντα, τα σκιάχτρα που με φοβέριζαν...».

Στη μελέτη για τον Βιζυηνό, κάνει μια ενδιαφέρουσα συνοπτική καταγραφή των ιστορικών γεγονότων της εποχής, φτάνοντας στη χρονιά του θανάτου του, το 1896, για να μας θυμίσει ότι την ίδια χρονιά πεθαίνει ο Χαρίλαος Τρικούπης, ότι γίνονται απεργίες στο Λαύριο και ότι ο Γλάρος του Τσέκωφ που ανέβηκε στην Πετρούπολη σημείωσε παταγώδη αποτυχία. Και πώς γράφει το ιστορικό μυθιστόρημα; Πώς συνομιλεί με την ιστορία, όπως της αρέσει να λέει, και τι σημαίνει ταξίδι στο παρελθόν; Με τις περιπλανήσεις μας στα περασμένα, γράφει, «δεν συντηρούμε μόνο την ιστορική μνήμη, αλλά και ξανακερδίζουμε, παρηγορημένοι, την πίστη μας στο παρόν και την ελπίδα μας στο μέλλον».

Αναφέρεται στο πώς έγραψε το “Σκούφο από πορφύρα”. Μάθημα γραφής. Ενα εξαιρετικό κείμενο, μάθημα δημιουργικής γραφής για εκκολαπτόμενους συγγραφείς (στο βαθμό, βέβαια, που δεχόμαστε ότι η συγγραφή διδάσκεται).

Δηλώνει πεζογράφος, κι όμως συνεχώς ανατρέχει στην ποίηση. Της αρέσει η ποίηση, της αρέσει αυτό το «ασταμάτητο πάρε δώσε με τις λέξεις» και μας θυμίζει κάποιους από τους ωραιότερους στίχους των ποιητών μας, γιατί «η ζωή μας ανθίζει και ευωδιάζει μόνο κάτω από τον ίσκιο των ποιητών που αγαπήσαμε». Ξεχωρίζει στίχους σαν κι αυτούς:

• «ω πάντοτε αγαπήσαμε το παραπάνω της επιθυμίας»-
(του Γιάννη Ρίτσου)

• «όλα ήταν λάθος, κι οι δρόμοι που πήραμε και τα λόγια που είπαμε...»
(του Τάσου Λειβαδίτη)

• «Δυστυχισμένε μου λαέ, καλέ και αγαπημένε πάντοτε ευκολοπίστευτε και πάντα προδομένε».
(του Διον. Σολωμού)

• «Κι έτσι μπαίνει ο χρόνος στο ήσυχο βασίλειό του»
(του ελληνολάτρη Γερμανού ποιητή Χέλντερλιν)

Είναι ωραία η αφήγηση της Μάρως Δούκα, η αναφορά στα προσωπικά της γούστα, στα αρέσει και αγαπώ της, στις συνήθειές της, στη μετάβασή της από τη γραφομηχανή στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, στα του δικού της εαυτού, γιατί, όπως έλεγαν οι στίχοι του Γιάννη Ρίτσου τους οποίους μάλιστα επικαλείται,

«Μιλώντας για τον εαυτό σου και για μας μίλησες μιλώντας αποκλειστικά για μας δεν θα μιλούσες για κανένα...»

Και βέβαια, παντού η Κρήτη, παντού τα Χανιά, τα Χανιά των παιδικών της χρόνων και του σχολείου και τα Χανιά σήμερα, όπως τα χαίρεται κάθε καλοκαίρι. Και η Δημοτική Βιβλιοθήκη της πόλης πάντα στις αναφορές και στις αγάπες της. Και το ΕΚΕΒΙ στις αναφορές της, στην ίδρυση και εξέλιξη του οποίου είχε σημαντική συμβολή. Και η Δημόσια Βιβλιοθήκη της Βέροιας, από τις πρωτοπόρες δημόσιες βιβλιοθήκες της χώρας με την εντυπωσιακή ανάπτυξη. Γιατί διαβάζω ένα βιβλίο, αναρωτιέται. Και ποιος ο ρόλος μιας δημόσιας και δημοτικής βιβλιοθήκης; Σκοπός, γράφει «δεν εί-

ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΤΟΡΑΚΗ

ναί μόνο η ικανοποίηση των αναγκών του αναγνώστη, αλλά και η διακριτική καθοδήγησή του, όπως επίσης και η συστηματική προσπάθεια για ανανέωση και διεύρυνση του αναγνωστικού κοινού.

Τελειώνει με Αναγνωστάκη και με τον Ουρανό, τον ουτοπικό όπως τον χαρακτηρίζει. Νιώθω πως σ’ αυτό το πόι-

ημα κρύβεται και το δικό της όραμα, η δική της ουτοπία ίσως; «Πρώτα να πιάσω τα χέρια σου
Να ψηλαφίσω το σφυγγό σου
Ύστερα να πάμε μαζί στο δάσος
Ν’ αγκαλιάσουμε τα μεγάλα δέντρα
Που στον κάθε κορμό έχουμε χαράξει
Εδώ και χρόνια τα ιερά ονόματα
Να τα συλλαβίσουμε μαζί
Να τα μετρήσουμε ένα ένα
Με τα μάτια ψηλά στον ουρανό σαν προσευχή.
Το δικό μας το δάσος δεν το κρύβει ο ουρανός.

Δεν περνούν από δω ξυλοκόποι».

Επειδή αυτά που έχω σημειώσει και θα μπορούσα να καταγράψω είναι πολλά, θα ολοκληρώσω αυτήν εδώ την αναφορά μου για το βιβλίο της Μάρως Δούκα κάνοντας λόγο για ένα ιδιαίτερο κείμενο με τίτλο “Γιατί διαβάζουμε λογοτεχνία;”.

Θα έλεγα ότι είναι επίκαιρο (αρχή σχολικής χρονιάς) και θα συνηθίσουμε να το διαβάσουν τόσο μαθητές όσο και καθηγητές. Πρόκειται για την ομιλία που είχε κάνει σε μαθητές λυκείου τον Μάρτιο του 1996 καλεσμένη στα εκπαιδευτήρια Κωστέα - Γείτονα από τον τότε διευθυντή Σταύρο Ζουμπουλάκη. Το κείμενο όλο είναι ένα μαγευτικό ανάγνωσμα λογοτεχνίας, γραμμένο απλά, με λόγο που κυλά τρυφερά, με κατανόηση, με ύφος κατάλληλο για παιδιά στην εφηβεία, όχι ως ειδήμων και παντογνώστης, όχι με πρόπει και πώς, αλλά με σχόλια και απορίες που γεννούν όνειρα και σκέψεις. Όπως για την ποίηση με στίχους του Εμπειρικού:

«Είναι τα βλέφαρά μου διάφανες αυλαίες
Όταν τ’ ανοίγω βλέπω εμπρός μου ό,τι κι αν τύχει
όταν τα κλείνω βλέπω εμπρός μου ό,τι ποθώ!».

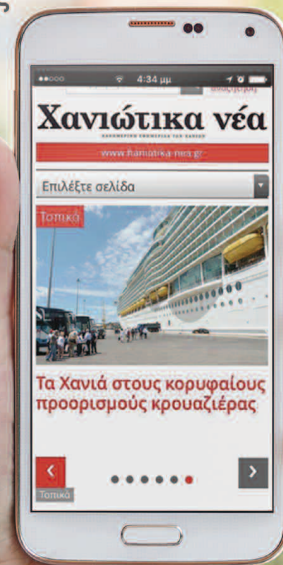
«Ποιητές και πεζογράφοι οι πρώτοι μου θεοί», λέει στα παιδιά. «Θα τους οφείλω τη γνώση ότι ο άνθρωπος είναι σε θέση να εμψυχήσει με την ανάσα του ζωή στο ανύπαρκτο...».

«Διαβάζω», συνεχίζει, «σημαίνει ανασυνθέτω το παρελθόν μου και αναρωτιέμαι για το μέλλον μου». Κι αυτό, λέει, θέλει ενεργητική συμμετοχή, θέλει προσπάθεια, έχει κανόνες, δεν είναι απλή ψυχαγωγία, δεν ξεμπλέκει εύκολα.

Όπως της έλεγε κάποτε ο βιβλιοθηκάριος της Δημοτικής Βιβλιοθήκης στα Χανιά, το βιβλίο θέλει σεργιάνι!

Τα “Χανιώτικα νέα”
και στο κινητό σας

Κατεβάστε δωρεάν
την εφαρμογή

ΒΡΕΙΤΕ ΤΟ ΣΤΟ
Google play

Διαβάσιμο στο
App Store

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com · no14me.blogspot.gr/

Το προνόμιο του πρίγκιπα

» Amélie Nothomb (μτφρ. Γιώργος Καράμπελας, εκδόσεις Αλεξάνδρεια)

- Αν ένας καλεσμένος πεθάνει απρόσμενα στο σπίτι σας, προπάντων μην καλέσετε την αστυνομία. Καλέστε ένα ταξί και πείτε του να σας οδηγήσει στο νοσοκομείο μαζί μ' αυτόν τον "φίλο σας που ένιωθε αδιαθεσία". Ο θάνατος θα διαπιστωθεί φτάνοντας στα επείγοντα περιστατικά, κι εσείς μπορείτε να διαβεβαιώσετε, έχοντας και μάρτυρα, ότι ο άνθρωπος πέθανε στη διαδρομή. Σε αντάλλαγμα, θα σας αφήσουν ήσυχο.

Αυτό συμβουλεύει ο παράξενος συνομιλητής τον ήρωα της νουβέλας της Νοτόμπ κατά τη διάρκεια μιας μάζωσης σε κάποιο σπίτι κοινών γνωστών. Και θα ήταν απλώς μια κάπως ιδιότυπη και ενδιαφέρουσα συμβουλή αν την επόμενη μέρα δεν χτυπούσε το κουδούνι στο σπίτι του Μπατίστ Μπορντάβ, ένας άγνωστος, ζητώντας να πραγματοποιήσει ένα τηλεφώνημα και πεθαίνοντας λίγα δευτερόλεπτα πριν απαντήσει η φωνή στην άλλη άκρη της γραμμής. Τι κάνω τώρα; σκέφτεται ο ήρωας μας, μη μπορώντας να βγάλει από το μυαλό του τη συζήτηση της προηγούμενης βραδιάς. Αποφασίζει λοιπόν να μην καλέσει ούτε την αστυνομία ούτε κάποιο ασθενοφόρο, αλλά, αντίθετα, να οικειοποιηθεί την ταυτότητα του νεκρού και να πάρει τη θέση του.

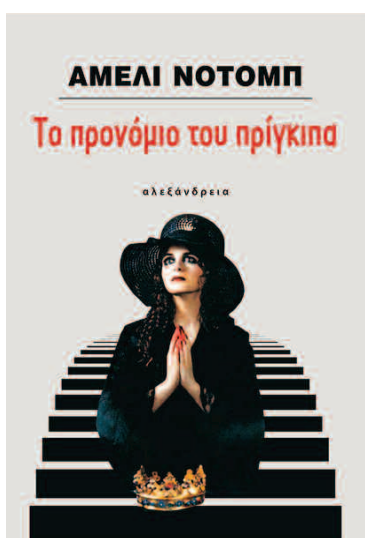
Ετσι ξεκινά η ιστορία, με έναν τρόπο δυναμικό και έξυπνο. Το πρώτο κεφάλαιο, η συζήτηση των δύο σχετικά με το τι κάνει κανείς αν κάποιος πεθάνει σπίτι του ξαφνικά, είναι ένα δείγμα της αφηγηματικής άνεσης και της οργιώδους φαντασίας της Νο-

τόμπ, μιας ιδιότυπης περίπτωσης δημιουργού, η οποία αυτοπροσδιορίζεται ως γραφομανής και δημοσιεύει ανελλιπώς από το 1992, κάθε φθινόπωρο, και ένα βιβλίο.

Η συνέχεια δεν στέκει στο ύψος του πρώτου αυτού κεφαλαίου, δίνοντας μια νότα ανισότητας στο τελικό αποτέλεσμα, μια φθίνουσα πορεία. Παρ' όλα αυτά, οι πινελιές μαύρου χιούμουρ και υπερρεαλισμού παρουσιάζουν ενδιαφέρον και κρατούν σε εγρήγορση τον αναγνώστη, σε μία νουβέλα που διαβάζεται γρήγορα και ευχάριστα.

Το προνόμιο του πρίγκιπα είναι το πρώτο μυθιστόρημα της Νοτόμπ που διαβάζω, δεν με ενθουσίασε αλλά με έπεισε πως σίγουρα θα διαθέτει κάποιους τίτλους στην πλούσια εργογραφία της που πραγματικά θα αξίζουν τον κόπο να τους διαβάσει κανείς. Γεγονός που αποτελεί σημαντικό επίτευγμα, να καταφέρει να δείξει δηλαδή η συγγραφέας τις πτυχές του ταλέντου της παρά τη χλιαρή αίσθηση του συγκεκριμένου βιβλίου. Ενα μυαλό που γεννά ιστορίες, μια συγγραφέας που ζει μέσα από το γράψιμο, που αντιμετωπίζει τη συγγραφή ως ένα σοβαρό παιχνίδι, μια ενδιαφέρουσα περίπτωση δημιουργού. Υ.Γ. Συζητώντας για το συγκεκριμένο βιβλίο ανακάλυψα πως η Βελγίδα συγγραφέας έχει ένα αρκετά μεγάλο κοινό στη χώρα μας.

Οι περισσότεροι επιβεβαίωσαν την ενστικτώδη άποψή μου αναφορικά με το συγκεκριμένο βιβλίο σε σύγκριση με κάποια από τα υπόλοιπα βιβλία της, που κυκλοφορούν στα ελληνικά από τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

ΑΜΕΛΙ ΝΟΤΟΜΠ

Το προνόμιο του πρίγκιπα

αλεξάνδρεια

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

“Οι φωτογράφοι των Χανίων” του Χρήστου Μαχαιρίδη

Το νέο βιβλίο του ιστορικού ερευνητή και συγγραφέα Χρήστου Μαχαιρίδη με τίτλο: “Οι φωτογράφοι των Χανίων” και υπότιτλο “Παγώνοντας” τον χρόνο και την Ανοιξη της Κρητικής Πολιτείας” θα παρουσιαστεί τη Δευτέρα 17 Οκτωβρίου και ώρα 7:30μ.μ., στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων. Την παρουσίαση θα κάνουν ο Μανώλης Μανουσάκας ιστορικός ερευνητής, Δημήτρης Νικολακάκης πρόεδρος Ε.Π.Δ. και δρ Κωνσταντίνος Φουρνάρκης φιλόλογος. Την εκδήλωση διοργανώνουν η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων και η Ένωση Πνευματικών Δημιουργών Χανίων.

ΣΤΟ ΚΑΦΕ “ΚΗΠΟΣ”

“Νίκος Καζαντζάκης: Από τον Ομηρο στον Σαίξπηρ”

Παρουσίαση του βιβλίου του Μιχαήλ Πασάλη, ομότιμου καθηγητή Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης “Νίκος Καζαντζάκης: Από τον Ομηρο στον Σαίξπηρ, (Εκδοση της Εταιρείας Κρητικών Ιστορικών Μελετών) διοργανώνει το Κέντρο Κρητικής Λογοτεχνίας στο Ιστορικό Καφέ “Κήπος”, τη Δευτέρα 10 Οκτωβρίου στις 7μ.μ.

Το βιβλίο θα παρουσιάσουν ο Γιάννης Δημητρακάκης, επίκουρος καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης, η Μαρία Μαθιουδάκη, διδάκτωρ φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και ο συγγραφέας.

Την εκδήλωση θα συντονίζει η Αθηνά Καβουλάκη, επίκουρη καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Βιβλία

Σκακιστική νουβέλα

Στέφαν Τσβάιχ

Μετάφραση: Αντζή Σαλταμπάση

Εκδότης: Μίνωας

Παιγνιώδες σαν θρίλερ, σκοτεινό ψυχογράφημα, πολιτική και κοινωνική αλληγορία, το μικρό αυτό αριστούργημα διαδραματίζεται σε ένα επιβατηγό πλοίο που ταξιδεύει από τη Νέα

Υόρκη προς το Μπούενος Άιρες. Ανάμεσα στους επιβαίνοντες βρίσκεται και ο παγκόσμιος πρωταθλητής σκακιού Μίρκο Τσέντοβιτς, η παρουσία του οποίου θα αποτελέσει και το έναυσμα για να αφηγηθεί την περιπέτειά του ένας άλλος συνταξιδιώτης, ο αινιγματικός Αυστριακός δικηγόρος δρ Μπ. Φυλακισμένος και κυνηγημένος από τους Ναζί, ο αληθινός πρωταγωνιστής της νουβέλας ξεδιπλώνει τη σκοτεινή περίοδο της φασιστικής βαρβαρότητας μέσα από την προσωπική ιστορία της ψυχικής και πνευματικής του κατάρρευσης. Η “Σκακιστική νουβέλα”, το πιο πολυδιαβασμένο έργο του Στέφαν Τσβάιχ, εκδόθηκε μετά τον θάνατό του. Ο συγγραφέας έστειλε το τελικό χειρόγραφο στους εκδότες του μία μόλις μέρα προτού αυτοκτονήσει.

Δεκατρία κεριά στο σκοτάδι

Μένιος Σακελλαρόπουλος

Εκδότης: Ψυχογιός

Στα σαράντα δύο του χρόνια ο Αλέξανδρος Παυλής, πολιτικός μηχανικός, βρίσκεται βυθισμένος στην απελπισία της αναδουλειάς και της ανασφάλειας. Αλλά τα μεγάλα του προβλήματα και η σοβαρή κρίση στη μακρόχρονη σχέση του με την Άννα είναι ένα τίποτα μπροστά στο παιχνίδι της μοίρας, αφού από ένα σφοδρό αυτοκινητικό ατύχημα χάνει το φως του. Το σοκ είναι τεράστιο και το σκοτάδι του τον τραβάει στην αυτοκαταστροφή. Κι εκεί που πιστεύει ότι όλα έχουν τελειώσει γι' αυτόν, ανακαλύπτει έναν καινούργιο κόσμο, άγνωστο, δύσκολο αλλά και μαγικό.

Η δασκάλα του στη γραφή Μπράιγ, η Μαργαρίτα, τυφλή εκ γενετής, τον βοηθάει να σταθεί στα πόδια του. Νιώθει να ξαναγεννιέται. Αλλά και στη νέα του ζωή τα εμπόδια είναι τεράστια. Πάλι η μοίρα σκηνοθετεί κάτι αδιανόητο. Κι εκεί πια θα μιλήσει η δύναμη της ψυχής. Ενα συγκλονιστικό ταξίδι στον κόσμο του σκοταδιού, εκεί όπου το φως παίρνει μια νέα διάσταση. Μια ιστορία για τον θρίαμβο της ανθρώπινης θέλησης.

Αύριο είναι μια καινούρια μέρα

Lori Nelson Spielman

Μετάφραση: Παρασκευή Αυγουστίνου

Εκδότης: Διόπτρα

Η Μπρετ Μπολίνγκερ φαίνεται να έχει τα πάντα: μια καλή δουλειά, ένα τεράστιο σπίτι, έναν ακαταμάχητα όμορφο φίλο. Μια υπέροχη ζωή, απ' όλες τις απόψεις. Ολα αυτά μέχρι τη

στιγμή που πεθαίνει η πολυαγαπημένη της μητέρα, αφήνοντας στη διαθήκη της έναν και μοναδικό όρο: Προκειμένου να πάρει την κληρονομιά της, η Μπρετ θα πρέπει να εκπληρώσει τη λίστα με τους στόχους που είχε γράψει όταν ήταν ένα αφελές δεκαεπτάχρονο κορίτσι.

Συντετριμμένη από τη θλίψη, η Μπρετ δεν μπορεί να καταλάβει το νόημα της απόφασης της μητέρας της - τα παιδικά της όνειρα δεν έχουν καμία σχέση με τις φιλοδοξίες της στην ηλικία των τριάντα τεσσάρων χρόνων. Κάποια φαντάζουν αδύνατα. Πώς είναι δυνατόν να χτίσει μια σχέση με τον πατέρα της, ο οποίος πέθανε πριν από επτά χρόνια; Κάποιοι άλλοι στόχοι (να γίνει μια φανταστική δασκάλα!) απαιτούν να ξανασχεδιάσει από την αρχή ολόκληρο το μέλλον της. Καθώς η Μπρετ ξεκινάει, θέλοντας και μη, ένα παράξενο ταξίδι αναζήτησης των εφθιβικών της ονείρων, ένα πράγμα γίνεται ξεκάθαρο:

Μερικές φορές τα πιο γλυκά δώρα της ζωής βρίσκονται στα πιο απρόσμενα μέρη.

Σκοτεινό ασανσέρ

Κατερίνα Ι. Παπαντωνίου

Εκδότης: Τόπος

...Κάποιες φορές, καθώς σκύβει να βγάλει τα παπούτσια, νιώθει πως το κεφάλι της φουσκώνει και γεμίζει όλο το δωμάτιο. Τότε βλέπει το πανικόβλητο φάσμα του εαυτού της να βγαίνει στην πόλη. Ψάχνει πυρορούσες φουσκάλες

στις άκρες των δρόμων, σε στοές. Ψηλαφεί διαβρωτικά έλκη στις εσοχές κτηρίων, χαμπλά στην Ερμού. Αποφεύγει, όμως, να διασχίσει πλατείες με εκτεταμένο έρπητα...

Τρεις γυναίκες από τη δεκαετία του εξήντα μέχρι σήμερα, κινούνται από το Μεταξουργείο μέχρι του Γκύζη, από την Πλάκα μέχρι τη Νεάπολη. Η αστυνομία ζητά πληροφορίες από την Άννα σχετικά με τον Αστρίτ, που θεωρείται εξαφανισμένος, αυτός όμως φιλοξενείται από την ανέραστη Φανή, παλιά γνώριμη της Άννας. Η Ελένη έχει μόλις αποφυλακιστεί και σκοντάφτει πάνω στο μαύρο κουτί του παρελθόντος. Το υποβαθμισμένο κέντρο της πόλης συγκροτεί την αφηγηματική σκηνή. Ανέστιοι, απάτριδες, κλονισμένοι, οργισμένοι, ματαιωμένοι άνθρωποι χρησιμοποιούν το σκοτεινό ασανσέρ της μνήμης, της μοναξιάς, της βίας, της ωμής πραγματικότητας.

παιδότοπος

**ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ**
kakatsakis@sch.gr

ΔΗΜ. ΣΧ. ΚΑΤΩΧΩΡΙΟΥ ΚΥΔΩΝΙΑΣ

Δασκαλοκαμώματα, Μαθητοκαμώματα, Γραμματοκαμώματα!

Καλοί μου φίλοι, καλό Σαββατοκύριακο!

Δείγματα γραφής από το 6ο τεύχος της όμορφης, μισοχειρόγραφης, ιδιαίτερα επιμελημένης εφημερίδας του Δημοτικού Σχολείου Κατωχωρίου Κυδωνίας, που έχει τίτλο "Γραμματοκαμώματα!!!" και που κυκλοφορήθηκε στο τέλος της περασμένης σχολικής χρονιάς, στον σημερινό Παιδότοπο. Θα μπορούσε να λέγεται και "Μαθητοκαμώματα" σκέφτηκα, ενώ περιδιάβαζα στις σελίδες της κι "απολάμβανα" σαν αναγνώστης τις όμορφες εργασίες των 15 παιδιών του μοναδικού σ' όλα τα Κεραμειά Σχολείου. Και "Δασκαλοκαμώματα" όμως... Φαίνεται έντονα στο έμπειρο μάτι η έγνοια των δασκάλων για τους μαθητές τους, αλλά και η αντίληψη τους για το ανοικτό στη ζωή και στην κοινωνία σχολείο! "Δασκαλοκαμώματα, Μαθητοκαμώματα, Γραμματοκαμώματα!" ο τίτλος του Παιδότοπου, λοιπόν. Και για να θυμίσω τη σημασία της παροιμίας που λέει «μ' όποιον δάσκαλο καθίσεις τέτοια γράμματα θα μάθεις». Τυχερά τα Κεραμειανάκια που είχαν δασκάλες τους τις και έχουσε την επιμέλεια της εν λόγω σχολικής εφημερίδας Βάσω Χαραλαμπίδου και Μαρία-Λουίζα Παρρά...

**Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης, δάσκαλος**

*Ένα ταξίδι είναι η ζωή
Με βάρκα την ελπίδα
Άκου κι εμάς που γράφουμε
Σε τούτη την εφημερίδα!*

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΑΜΩΜΑΤΑ!!!

Ανέκδοτα

- Ηταν στη ζούγκλα δυο.
- Και τι έγινε;
- Πήγε δυο και τέταρτο.
- ***
- Ποιό ζώο είναι άγριο, ζει στη ζούγκλα και χορεύει νσιώ-τικα;
- Το λιοντάρι ντάρι-ντάρι...

**Γιώργος Ποντικάκης
Β' τάξη**

- Μπαμπά αγόρασέ μου ένα τύμπανο να παίζω! παρακάλεσε ο Λάκης τον πατέρα του.
- Παιδί μου φοβάμαι ότι θα με ζαλίζεις με αυτό.
- Μη στενοχωριέσαι μπαμπά! Δε θα σε ενοχλώ καθόλου. Θα παίζω μόνο όταν κοιμάσαι!

**Ελένη Κρητικάκη,
Β' τάξη**

Το Φαράγγι του Δικτάμου

Την Παγκόσμια Ημέρα Υδροβιότοπων δεν μπορούσαμε να μην επισκεφθούμε το φαράγγι του Δικτάμου, δείγμα Υδροβιότοπου, τόσο κοντά στο σχολείο μας. Παρακάτω θα δείτε και κάποιες από τις ζωγραφιές μας!
Στις 2 Φεβρουαρίου πήγαμε με το σχολείο στο Φαράγγι Δικτάμου, καθώς ήταν η Παγκόσμια Ημέρα Υδροβιότοπων. Εκεί παρατηρήσαμε τη φύση με τα πολλά είδη φυτών και τα δέντρα που φαίνονται οι ρίζες τους.
Μιλήσαμε για τα λουλούδια που ζουν εδώ και για το νερό που φτάνει στο Φαράγγι και του δίνει ζωή. Όπως μάθαμε, ένας υδροβιότοπος, εκτός από το νερό και το υπόλοιπο φυσικό περιβάλλον έχει και διάφορα ζώα, ψάρια και έντομα που ζουν εκεί. Όταν τελειώσαμε την παρατήρηση, βγήκαμε απ' το Φαράγγι και καθίσαμε όλοι μαζί και ζωγραφίσαμε τους Υδροβιότοπους και όλα όσα είδαμε σε αυτόν τον περίπατο.

Βαγγελιώ Μαραβελάκη, Στ' τάξη

Οι πολλές γνώμες βουλιάζουν καράβι

Για να μη βουλιάξει και η δική μας ενημέρωση, αποφασίσαμε να πάρουμε συνέντευξη από τον ειδικό κ. κέρη του καραβιού, τον κ. Στέλιο Φραντζεσκάκη (εδώ ένα μικρό απόσπασμα).
Ερ.: Ποιο ταξίδι ήταν το πιο επικίνδυνο και γιατί;
Απ.: Να σας πω. Παλιότερα τα ταξίδια ήταν πολύ πιο επικίνδυνα, γιατί δεν είχαμε τεχνολογία, δορυφόρους και τα μέσα που υπάρχουν σήμερα. Ταξιδεύαμε και έπρεπε να μελετάμε τον ουρανό. Την ημέρα τον ήλιο και το βράδυ τ' αστέρια και το φεγγάρι. Χρησιμοποιούσαμε τον εξάντα, κάποια βιβλία όπως οι αστρονομικές εφημερίδες και με τη βοήθεια του χάρτη βρήκαμε σε ποιο μέρος ήμασταν. Κάπου ανάμεσα στις Φιλιππίνες και την Ταιβάν συναντήσαμε κακοκαιρία. Ένας μαθητούμενος μηχανικός βρίσκεται πάνω ψηλά, του έχει δώσει ένας πρώτος μηχανικός μια λεκάνη με πετρέλαιο και ένα σφουγγάρι για να καθαρίσει ένα σημείο με γράσα. Όπως κουνιόταν το πλοίο απ' τη φουρτούνα χύνεται το πετρέλαιο πάνω στην εξάτμιση και ξέσπασε φωτιά.
Αρχισε να φουντώνει και καταλαβαίνετε πόσο δύσκολο ήταν για μας. Ευτυχώς ένας δόκιμος όρμησε μέσα από τη φωτιά, άρπαξε έναν πυροσβεστήρα που είχαμε και καταφέραμε να τη σβήσουμε.

Παγκόσμια Ημέρα Ραδιοφώνου

Στις 12 Φεβρουαρίου επισκεφθήκαμε την ΕΡΑ με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ραδιοφώνου. Εκεί, μία κυρία, μας περίμενε και αφού μπηκάμε στην αίθουσα του ηχολήπτη, ενθουσιαστήκαμε όταν μας εξήγησε ότι στα παλιά χρόνια δεν είχαν υπολογιστές και χρησιμοποιούσαν το πικ-απ. Ένα μηχανήμα που για να ακουστεί η μουσική έπρεπε να ακουμπήσει η βελόνα του στους μεγάλους δίσκους. Τώρα που έχουμε το Ιντερνετ, πατάς ένα κουμπί και η μουσική ακούγεται αμέσως. Μετά πήγαμε στο δωμάτιο που κάνουν εκπομπή και συμμετείχαμε κι εμείς! Είπαμε, εκτός από το όνομά μας, και την τάξη που πηγαίνουμε και ένα ποίημα!
Όλα τα παιδιά είχαμε μια φανταστική εμπειρία! Ηταν όλα τέλεια και θέλουμε να ξαναπάμε. Στο τέλος, αφού μας κέρασαν πορτοκαλάδα, μας έδωσαν σε ένα φλασάκι την εκπομπή μας!

Επιμέλεια:
ΜΑΡΙΑ ΧΑΝΙΩΤΑΚΗ,
Φιλολόγος

Μετά από τους καλοκαιρινούς μήνες -μήνες ανεμελιάς και ξεγνοιασιάς- μαθητές και δάσκαλοι ξαναβρεθήκαμε και πάλι στον αγαπημένο μας χώρο, στο σχολείο, για ν' ανταλλάξουμε χαμόγελα, ευχές και να περιγράψουμε, με μια μικρή δόση νοσταλγίας, όσα όμορφα ζήσαμε το καλοκαίρι. Μαζί θα πορευτούμε και φέτος σ' ένα υπέροχο ταξίδι, γεμάτο όνειρα και εμπειρίες, με οδηγό την αγάπη, την ευσυνειδησία και τον ζήλο για μάθηση.

ίγες ημέρες μετά τον ήχο του πρώτου κουδουνιού και συγκεκριμένα την Τετάρτη 28 Σεπτεμβρίου, το ταξίδι μας αυτό ξεκίνησε αφού δόθηκε η δυνατότητα στους μαθητές μας του Ειδικού Γυμνασίου Χανίων να βιώσουν την πρώτη ξεχωριστή εμπειρία μη τυπικής μάθησης με την επίσκεψή τους στον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας Απτέρας.

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής μέρας Τουρισμού και έπειτα από την απόφαση του δημάρχου Χανίων κ. Βάμβουκα, τον οποίον και ευχαριστούμε να παραχωρηθεί την ημέρα αυτή τουριστικό λεωφορείο και ξεναγός στο Ειδικό Γυμνάσιο, οι μαθητές μεταφέρθηκαν και ξεναγήθηκαν στη "μικρή Πομπηία" της Κρήτης και ένωσαν πρωτόγνωρα συναισθήματα ταξιδεύοντας πίσω στο χρόνο και ανακαλύπτοντας τον τρόπο ζωής των Απτεραίων.

Μέσα σ' ένα μοναδικό τοπίο της φύσης οι μαθητές εντυπωσιάστηκαν ακούγοντας το γοητευτικό μύθο για την προέλευση του ονόματος της Αρχαίας Απτέρας σύμφωνα με τον οποίο οι Σειρήνες έμειναν "άπτερες" ύστερα από την ήττα τους από τις Μούσες σε μυθικό αγώνα. Ακόμα περισσότερο όμως εντυπωσιάστηκαν από την αρχιτεκτονική του θεάτρου που βρίσκεται στα νότια του αρχαιολογικού χώρου.

Κάθισαν στο "κοίλον" και μέσω της φαντασίας τους παρακολούθησαν αρχαία θεατρικά δράματα. Ο ενθουσιασμός τους κορυφώθηκε όταν σαν άλλοι κορυφαίοι του Χορού στάθηκαν στο κέντρο της ορχήστρας και διαπίστωσαν την εξαιρετική ακουστική του θεάτρου.

Η ζεστή ημέρα δεν αποθάρρυνε τους μαθητές μας. Συνέχισαν για να γνωρίσουν μια μερικώς ανασκαμμένη οικία και με περιέργεια διαπίστωσαν τις διαφορές που υπάρχουν με μια σύγχρονη κατοικία.

Τέλος, άκουσαν με έκπληξη ότι τα πιο επιβλητικά μνημεία του χώρου ήταν δεξαμενές όπου συλλέγονταν τα όμβρια ύδατα και διοχετεύονταν στα λουτρά που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση. Ανά ομάδες μπήκαν στις

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Γνωριμία με την Αρχαία Απτέρα

δεξαμενές και θαύμασαν τη δεινότητα των αρχαίων Απτεραίων στην κατασκευή αυτού του τεράστιου έργου. Η επίσκεψή μας ολοκληρώθηκε αφού θαυμάσαμε την πανέμορφη θέα προς τον κόλπο της Σούδας και αφού ευχαριστήσαμε τον ξεναγό μας κ. Μιλιδάκη για τις

πληροφορίες που μας παρέιχε για τον χώρο. Λίγο πριν την επιστροφή μας στο σχολείο μαθητές και καθηγητές είχαμε την ευκαιρία να ξεκουραστούμε στην καφετέρια Kalami parking. Οφείλουμε πολλές ευχαριστίες στον ιδιοκτήτη κ. Κώστα Βρυωνάκη ο οποίος αγκάλιασε

τους μαθητές μας και πρόσφερε απλόχερα ένα κέρασμα σε εποχές δύσκολες. Η πρώτη μας εκπαιδευτική εκδρομή στέφθηκε με επιτυχία. Μικροί μεγάλοι προσμένουμε την επόμενη ξεχωριστή εμπειρία στο πλαίσιο της ετησίως σχολικής μας ζωής.

Τα οφέλη της κατ' οίκον μελέτης για τη μαθησιακή πορεία των παιδιών

■ Για μια οργανωμένη αυριανή κοινωνία

ΜΑΡΙΑ ΞΑΝΘΟΥΔΑΚΗ*

Ένα από τα πιο πολύτιμα δώρα που μπορούν να προσφέρουν οι γονείς στο παιδί τους είναι η μόρφωσή του. Πέρα από τον ρόλο που διαδραματίζει το σχολείο στον τομέα αυτό, οι γονείς, για να συμβάλουν στην όσο το δυνατό καλύτερη μόρφωσή του, εμπλέκονται ενεργά στη διδακτική διαδικασία μέσω της κατ' οίκον εργασίας, η οποία θεωρείται, υπό προϋποθέσεις, πολύ σημαντική.

Με εμπλοκή τους αυτή, όμως, τους δημιουργεί πολλά ερωτήματα, όπως τα πιο κάτω και ζητούν απαντήσεις:

Γιατί είναι σημαντική η κατ' οίκον εργασία; Δίνει την ευκαιρία στους γονείς και άλλους ενήλικους να γνωρίζουν τι μαθαίνει το παιδί τους στο σχολείο. Τους δίνει την ευκαιρία να μιλούν με το παιδί τους για το τι γίνεται στο σχολείο. Δίνει στους δασκάλους μια ευκαιρία να ακούσουν από τους γονείς για το μαθησιακό επίπεδο των παιδιών τους. Ποιος είναι ο σκοπός της μελέτης στο σπίτι;

Βοηθά τα παιδιά: α) Να εδραιώσουν γνώσεις και δεξιότητες που έχουν ήδη κατακτήσει μέσα στην τάξη. Η εξάσκηση και η επανάληψη είναι απαραίτητες προκειμένου να υπάρξει μάθηση. β) Να μάθουν να χρησιμοποιούν πηγές (π.χ. εγκυκλοπαίδεια). γ) Να αναπτύξουν εξατομικευμένες στρατηγικές μελέτης. δ) Να αναπτύξουν δεξιότητες αυτοοργάνωσης και διαχείρισης του χρόνου. Οι δεξιότητες αυτές δε χρησιμεύουν μόνο στο σχολείο, αλλά και σε όλες τις πλευρές της ζωής. ε) Να ανακαλύψουν βαθύτερα τον εαυτό τους. Μαθαίνουν τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους, παλεύουν με τις δυσκολίες τους και αντλούν ικανοποίηση από τα επιτεύγματά τους.

Με την αυτόνομη μελέτη τα παιδιά να αποκτήσουν ανεξαρτησία, αυτοπεποίθηση και αίσθημα ευθύνης. Αυτό είναι ίσως το σημαντικότερο όφελος της μελέτης, ισάξιο των γνώσεων που αποκομίζει κανείς μέσα από αυτήν. Να δίνουν νόημα στον ελεύθερο χρόνο, αφιερώνοντας στην ατομική μελέτη ή σε κάποιο χόμπι τους. Μία ζωή όλο παιχνίδι και διασκέδαση θα ήταν βαρετή! Να δημιουργούν γέφυρα ανάμεσα στο σχολείο και το σπίτι. Αποτελεί μία αφορμή για την καλλιέργεια δεσμών επικοινωνίας ανάμεσα στο γονέα και τον δάσκαλο, που αποτελούν τους βασικούς υποστηρικτές του παιδιού στη μαθησιακή του πορεία.

Τα αποτελέσματα της κατ' οίκον εργασίας

Οι έρευνες δείχνουν ότι η επίδραση της κατ' οίκον εργασίας στην επίδοση του παιδιού στο Δημοτικό Σχολείο είναι ελάχιστη, στο Γυμνάσιο έχει κάποια θετικά αποτελέσματα, ενώ φάνηκε ξεκάθαρα ότι στο Λύκειο έχει θετικά αποτελέσματα.

Αρα, όσον αφορά το Δημοτικό Σχολείο, και σε μεγάλο βαθμό το Γυμνάσιο, δεν τίθεται θέμα ακαδημαϊκής βελτίωσης του μαθητή, αφού η βελτίωσή του είναι αμελητέα.

Υπάρχουν όμως έρευνες που έχουν απο-

δείξει ότι το ενδιαφέρον των γονιών για τη σχολική εργασία έχει θετική σχέση με τη σχολική επίδοση και η κατ' οίκον εργασία μπορεί να καλλιεργήσει αυτό το ενδιαφέρον

Κίνδυνοι από την ανάμιξη των γονιών στη μελέτη του παιδιού τους

Σύγχυση του παιδιού αν οι διδακτικές τεχνικές που ακολουθούν διαφέρουν από εκείνες που ακολουθούνται στην τάξη.

Ο γονιός αναμιγνύεται υπερβολικά στη μελέτη του παιδιού του με αποτέλεσμα να φτάνει στο σημείο να ολοκληρώνει εκείνος

εργασίες που το παιδί θα ήταν ικανό να ολοκληρώσει μόνο του.

Το παιδί αναπτύσσει εξάρτηση και χάνει το αίσθημα αυτεπάρκειας και πρωτοβουλίας.

Πολλές φορές ο γονιός δεν έχει τις παιδαγωγικές γνώσεις, τη ψυχραιμία και την υπομονή που διαθέτει ένας δάσκαλος. Έτσι το διάβασμα μετατρέπεται σε πεδίο αντιπαράθεσης και συγκρούσεων με αποτέλεσμα η κατ' οίκον εργασία να διαταράσσει σε μεγάλο βαθμό τις ενδοοικογενειακές σχέσεις, δημιουργώντας εντάσεις και αρνητικές στάσεις απέναντι στην εργασία της μελέτης απαλλάσσει το παιδί από την ευθύνη της δουλειάς του.

Καθυστερεί την ωρίμασή του, απειλεί την αυτοπεποίθησή του, την αυτοεκτίμησή του.

Καθυστερεί την επίδοσή του στη σχολική τάξη (αφού το παιδί που μελετά μόνο με την υποστήριξη του γονέα, δυσκολεύεται να ανταπεξέλθει και να ολοκληρώσει μόνο του τις σχολικές εργασίες).

Αυξάνει συχνά το χρόνο διαβάσματος (καθώς μεσολαβούν συζητήσεις, "διαπραγματεύσεις", τουαλέτες, φαγητό και άλλες χρονοβόρες διαδικασίες που επινοούν συνήθως τα παιδιά για να αποφύγουν ακόμη λίγο το διάβασμα).

Πρέπει λοιπόν να καταργηθεί η κατ' οίκον εργασία;

Όχι, δεν πρέπει να καταργηθεί η κατ' οίκον εργασία, αφού μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωση άλλων δεξιοτήτων του μαθητή, που μπορεί να είναι χρήσιμες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, όπως είναι: α) η ανάληψη ευθυνών από το ίδιο το παιδί, β) η σταδιακή ανεξαρτητοποίησή του, γ) η ανάπτυξη δεξιοτήτων μελέτης, σχεδιασμού και οργάνωσης της διαδικασίας μελέτης, και δ) η σωστή διαχείριση του χρόνου του.

Γιατί αποφασίζουν οι γονείς να εμπλέκονται στην κατ' οίκον εργασία του παιδιού τους;

Οι έρευνες δείχνουν ότι οι γονείς διαλέγουν να εμπλέκονται στην κατ' οίκον εργασία του παιδιού τους για πολλούς λόγους:

Γιατί πιστεύουν ότι πρέπει να εμπλέκονται. Πιστεύουν ότι η εμπλοκή τους αυτή θα έχει θετικό αποτέλεσμα στη μάθηση του παιδιού τους. Αντιλαμβάνονται ότι η εμπλοκή τους ζητείται, αναμένεται και εκτιμάται θετικά από τους δασκάλους.

Από ποια ηλικία μπορεί ένα παιδί να διαβάζει μόνο του;

Το παιδί μπορεί να διαβάζει μόνο του από την Α' τάξη του δημοτικού σχολείου. Είναι αυτονόητο ότι χρειάζεται την πλήρη στήριξη των γονιών του στα πρώτα στάδια της ένταξής του στη σχολική ζωή, οι οποίοι θα το υποστηρίξουν και θα το καθοδηγήσουν.

Η υποστήριξη αυτή όμως πρέπει να είναι προσωποποιημένη στη σταδιακή αυτονόμηση της μελέτης. Το παιδί πρέπει να μάθει να οργανώνει το χρόνο του και να ολοκληρώνει τις εργασίες που μπορεί να καταφέρει χωρίς βοήθεια.

Ο γονιός οφείλει να είναι κοντά, προκειμένου να ελέγξει το τελικό αποτέλεσμα της προσπάθειας, να βοηθήσει στη διόρθωση των λαθών και να το καθοδηγήσει για την αποφυγή τους στο μέλλον.

Όλα τα παιδιά μπορούν να μάθουν να ολοκληρώσουν με δυσκολίες στον λόγο και τη μάθηση χρειάζονται επιπλέον υποστήριξη. Σε ένα πρώτο επίπεδο, την υποστήριξη αυτή μπορεί να την προσφέρει ο γονιός, με την καθοδήγηση του δασκάλου της σχολικής τάξης.

Σε ποιο χώρο πρέπει να μελετά το παιδί;

Βεβαιωθείτε ότι το παιδί σας έχει ένα άνετο, ήσυχο, καλά φωτισμένο μέρος για να κάνει την κατ' οίκον εργασία του, ελεύθερο από διασπαστικά στοιχεία (τηλεόραση αναμμένη ή τόπους με άλλα ερεθίσματα που του αποσπούν την προσοχή, όπως κόσμο που μπαίνει-βγαίνει).

Ο χώρος αυτός μπορεί να είναι το δικό του δωμάτιο, ή αν αυτό δεν είναι εφικτό, να υπάρχει δικό του γραφείο. Βεβαιωθείτε ότι ο χώρος αυτός είναι εφοδιασμένος με τα κατάλληλα εργαλεία μελέτης (λεξικό, μολύβια, ρήγα, σβηστήρι).

Πότε να ξεκινά διάβασμα το παιδί;

Το παιδί σας πρέπει να αποκτήσει τη συνήθεια να κάνει την κατ' οίκον εργασία την ίδια περίπου ώρα κάθε μέρα. Η ώρα έναρξης του διαβάσματος μπορεί να διαφέρει ανάλογα με το κάθε παιδί. Μερικά παιδιά χρειάζονται ένα διάλειμμα μετά το μεσημεριανό φαγητό. Άλλα ζητούν να ξεκινούν αμέσως μετά το φαγητό, αφού ακόμη έχουν νωπή στο μυαλό τους την εργασία του σχολείου. Γενικά, όσο νωρίτερα ξεκινά η κατ' οίκον εργασία, τόσο το καλύτερο, γιατί όσο πιο κουρασμένο είναι το παιδί, τόσο πιο αναποτελεσματικό γίνεται την ώρα της κατ' οίκον εργασίας.

Και αν δεν έχουν κατ' οίκον εργασία;

Κατ' οίκον εργασία δεν είναι μόνο η γραπτή εργασία, αλλά είναι και η ανάγνωση, η επανάληψη, η ενασχόληση με κάποιο χόμπι όπως είναι η ζωγραφική, η ανάγνωση ενός μυθιστορήματος, κλπ.
Ο γονιός ανοίγει τη βαλίτσα του παιδιού του, βλέπει τα τετράδιά του, μιλά μαζί του για το πώς ήταν η μέρα του, για ποια πράγματα μίλησαν στην τάξη, το βάζει να του διαβάσει κάτι από αυτά που έκαμε.

Πόσο χρόνο πρέπει να διαρκεί η μελέτη στο σπίτι;

Ο χρόνος της κατ' οίκον εργασίας εξαρτάται από την τάξη που φοιτά ο μαθητής και από το μαθησιακό του επίπεδο. Ανάλογα με την τάξη του παιδιού (από 15-20 λεπτά στη Β' τάξη, σε 60-120 λεπτά στη Στ' τάξη).

Να έχετε κατά νου ότι τόσο είναι και ο χρόνος που μπορούν να μείνουν συγκεντρωμένα στην εργασία τους τα παιδιά. Εάν αφιερώνει το παιδί περισσότερο χρόνο ή λιγότερο, το συζητούμε με τον εκπαιδευτικό της τάξης.

Ποιες δεξιότητες μελέτης μπορούν οι γονείς να καλλιεργήσουν στα παιδιά τους;

Δώστε έμφαση στην οργάνωση και βοηθήστε το παιδί στον τομέα αυτό, ειδικά στις πρώτες τάξεις.

Ενθαρρύνετε το παιδί να καθορίσει μία σταθερή ρουτίνα, χρόνο και τόπο μελέτης, τον οποίο θα τηρεί. Όταν υπάρχει ένα σαφές και σταθερό πρόγραμμα, η αναβλητικότητα μειώνεται.

Μείνετε δίπλα στο παιδί στην αρχή της μελέτης του και καταστρώστε μαζί ένα πρόγραμμα εργασίας.

Φτιάξτε μαζί μία λίστα με τα μαθήματα. Καθοδηγήστε το παιδί να ξεκινά

Πώς θα βοηθήσουμε το παιδί να διαχειρίζεται σωστά τον χρόνο του;

Είναι πολύ σημαντικό να μάθουν τα παιδιά από μικρή ηλικία να διαχειρίζονται το χρόνο τους σωστά και να εκτελούν τις υποχρεώσεις τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αν βοηθήσουμε το παιδί:
α) Να ξεκινά νωρίς την εργασία του και να μην την αφήνει για λίγο πριν το κρεβάτι. β) Να αναπτύξει ένα καθημερινό πρόγραμμα κατ' οίκον εργασίας, όπως και άλλων δραστηριοτήτων. γ) Να υπολογίζει πόση ώρα θα χρειαστεί για να ολοκληρώσει το κάθε μάθημα και να προγραμματίζει αναλόγως. Έτσι θα βοηθηθεί στο να μάθει να κατανέμει σωστά τον χρόνο που έχει στη διάθεσή του. Να καταρτίζει το ημερήσιο πρόγραμμά του (φαγητό, ξεκούραση, μελέτη, παιχνίδι, βόλτα, κ.λπ.).
Να καταρτίζει ένα εβδομαδιαίο πρόγραμμα δραστηριοτήτων (χορός, πιάνο, ζωγραφική, κολύμπι, κ.λπ.). Να συμπεριλάβει στο πρόγραμμα ευχάριστες δραστηριότητες, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως επιβράβευση.

από τα πιο απαιτητικά, ενόσω έχει ξεκούραστο μυαλό. Καθοδηγήστε το παιδί να εντοπίζει το σημαντικό από κάθε παράγραφο που διαβάζει και να κρατά σημειώσεις. Βοηθήστε το παιδί να φτιάχνει οπτικά βοηθήματα (σχεδιαγράμματα ή χάρτες) του υλικού που έχει να μελετήσει, να υπογραμμίζει ή να σημειώνει στο περιθώριο, για καλύτερη κατανόηση.

Ενθαρρύνετε το παιδί να οργανώνει τη σκέψη του πριν γράψει μία έκθεση ή εργασία, και να φτιάχνει πάντα ένα πρόχειρο.

Μάθετε το παιδί να ελέγχει πάντα αυτό που γράφει αφού το ολοκληρώσει, με κριτήριο

την επιτυχία ή αποτυχία στο στόχο της εργασίας, τον βαθμό αναγνωσιμότητάς της (γραφικός χαρακτήρας, τάξη), τα ορθογραφικά λάθη, τον τονισμό, τα σημεία στίξης, τη σύνταξη.

Προσπαθήστε να συσχετίσετε τη μελέτη με την καθημερινή ζωή και τα βιώματα του παιδιού σας. Η μάθηση που συνδέεται με όσα μας αφορούν και περνά μέσα από το βίωμα, είναι η πιο ισχυρή. Για παράδειγμα, έννοιες που αφορούν τα κλάσματα ή τις μονάδες μέτρησης μπορούν να διδαχθούν στην πράξη κατά την προετοιμασία ενός φαγητού στην κουζίνα.

Τι πρέπει να προσέχουν οι γονείς σχετικά με την κατ' οίκον εργασία;

Εξηγήστε στα παιδιά πως η καθημερινή μελέτη είναι μια από τις υποχρεώσεις της ηλικίας τους, αλλά υποσχεθείτε τους ότι θα είστε δίπλα τους εφόσον σας χρειαστούν. Δεν κάνετε εσείς τις εργασίες για το παιδί σας. Αποφεύγετε τις υπερβολικές διορθώσεις γιατί μειώνουν τα κίνητρα και την αυτοεκτίμηση.
Επιπλέον, ο δάσκαλος πρέπει να έχει μια ρεαλιστική εικόνα των ικανοτήτων του. Αποφεύγετε τα αντιπαραγωγικά σχόλια και την απαξίωση του παιδιού με προσβλητικές εκφράσεις.

Οποιοδήποτε πρόβλημα και εάν συναντά το παιδί στην τάξη του, οι γονείς δεν είναι ορθό να προβαίνουν σε αρνητικά σχόλια ενώπιόν του για τον/την δάσκαλο/λα του. Αυτό δεν είναι εποικοδομητικό, γκρεμίζει την εμπιστοσύνη που έχει το παιδί για τον/την δάσκαλο/λα με αρνητικές συνέπειες στην πρόοδό του. Είναι πιο σοφό να επισκεφτεί ο γονιός τον εκπαιδευτικό και να διευκρινίσουν την κατάσταση.
Να έχετε θετική στάση για την κατ' οίκον εργασία. Αν η στάση που τηρείτε είναι θετική, αυτή θα είναι και η στάση που θα αποκτήσει το παιδί σας.
Όταν το παιδί σας ζητά βοήθεια, προσφέρετέ του καθοδήγηση, όχι απαντήσεις. Διότι υπερβολική βοήθεια διδάσκει το παιδί πως όταν θα τα βρει σκούρα, κάποιος άλλος θα κάνει τη δουλειά γι' αυτό. Όταν σας ζητά ο δάσκαλος να έχετε ρόλο στην κατ' οίκον εργασία, κάντε το.

Συνεργαστείτε με τον δάσκαλο. Δείχνει ότι το σπίτι και το σχολείο είναι μια "ομάδα". Να μιλάτε με το δάσκαλο του παιδιού σας. Εκμεταλλευτείτε την ώρα του ωρολογίου προγράμματος για να επισκεπτεστε το δάσκαλο και να είστε ενήμεροι για την πρόοδό του, την παρουσία του στην τάξη και το επίπεδο των εργασιών του.
Μάθετε το παιδί σας να ξεχωρίζει τι είναι δύσκολη κατ' οίκον εργασία και τι εύκολη. Καθοδηγήστε το να κάνει πρώτα τη δύσκολη εργασία, ενόσω έχει ξεκούραστο μυαλό.
Η εύκολη εργασία φαίνεται να προχωρά πιο γρήγορα όταν ξεκινά η κούραση. Παράλληλα, κάμει ένα διάλειμμα αν δυσκολεύεται να μείνει συγκεντρωμένο στην εργασία του. Επιβραβεύετε την πρόοδο στην τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων, την έγκαιρη συμπλήρωση της εργασίας και τη σκληρή δουλειά, για να ενισχύετε και να εμπεδώνετε τη σωστή στάση ζωής.

Πρέπει να δείχνετε στα παιδιά σας πόσο πολύ εκτιμάτε την προσπάθεια που κάνουν και να παρέχετε θετικά μηνύματα όταν τελειώνουν την εργασία τους. Όλα αυτά που προαναφέραμε είναι δύσκολα για το σημερινό γονέα, όχι όμως ακατόρθωτα!
Το "θέλω" σημαίνει "μπορώ".

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΣΟΣ
info@herb.gr**Βιότοπος - περιγραφή**

Λατινική ονομασία του βοτάνου είναι *Nasturtium officinale* (Ναστούρτιο το φαρμακευτικό) και ανήκει στην οικογένεια των Σταυρανθών.

Νεροκάρδαμο

Υπάρχουν 20 περίπου είδη από το γένος αυτό αλλά στη χώρα μας συναντούμε (σε Πελοπόννησο και νησιά) το *Nasturtium officinale* με τις ονομασίες Νεροκάρδαμο, Κάρδαμος (Κέρκυρα), Κάρδαμον (Κεφαλονιά και Ηπειρο), Αγριορρόκα (Σίφνο), Ρόκα του ποταμού (Κέρκυρα).

Είναι το γνωστό Κρεσόν, το οποίο γίνεται σαλάτα, αλλά χρησιμοποιείται και στη φαρμακευτική.

Φύεται σε όλη την Ευρώπη και το συναντούμε σε τρεχούμενα νερά στις άκρες των ρυακιών, στις πηγές, ακόμη και στα έλη, ενώ καλλιεργείται και στα περιβόλια (ως σαλατικό).

Είναι υδρόβιο, πολυετές φυτό το οποίο φτάνει σε ύψος τα 60 περίπου εκατοστά, με στέλεχος έρπον, χυμώδες και λείο.

Ο βλαστός είναι γωνιώδης και τα φύλλα του είναι πράσινα, λεία, έμμισχα, αντίθετα, πτερωτά με ωοειδή φυλλάρια.

Τα άνθη του είναι λευκά, μικρά σε τσαμπί. Τα άνθη είναι ερμαφρόδιτα (έχουν και αρσενικά και θηλυκά όργανα) και γονιμοποιούνται από τις μέλισσες, τις μύγες και άλλα έντομα. Ο καρπός είναι κεράτιο, κυλινδρικός και καμπυλωτός. Οι σπόροι είναι σταχτιοί και στρογγυλοί.

Ιστορικά στοιχεία

Το βότανο ήταν γνωστό από την αρχαιότητα.

Ο Διοσκουρίδης το ονόμαζε Σισύμβριον το έτερον και ο Ιπποκράτης το είχε περιγράψει ως διεγερτικό και αποχρεμπτικό. Εδώ και χιλιάδες χρόνια έχει χρησιμοποιηθεί από τη λαϊκή ιατρική για τη θεραπεία του βήχα και της βρογχίτιδας. Επίσης έχει αναφερθεί ότι όταν τρώγεται ωμό μπορεί να προλάβει ή να επιδράσει θεραπευτικά στον καρκίνο.

Συστατικά - χαρακτήρας

Το βότανο περιέχει έλαιο θειο-αζω-

τούχο, προσόμοιο κατά τους χαρακτήρες με το θειώδες αιθέριο έλαιο του σκόρδου και θειο-αζωτούχα αιθέρια έλαια άλλων Σταυρανθών. Τα φύλλα είναι εξαιρετικά πλούσια σε βιταμίνες και μέταλλα, κυρίως σίδηρο.

Ανθιση - χρησιμοποιούμενα μέρη - συλλογή

Ανθίζει από τον Μάιο έως τον Οκτώβριο, και οι σπόροι ωριμάζουν από τον Ιούλιο μέχρι τον Οκτώβριο.

Για θεραπευτικούς σκοπούς χρησιμοποιείται ολόκληρο το φυτό. Συλλέγεται την εποχή της ανθοφορίας του και χρησιμοποιείται πάντα σε πρόσφατη κατάσταση. Η αποξήρανση όπως αναφέρει ο Chatin το κάνει να χάνει μερικά ή ολοκληρωτικά τις ιδιότητές του.

Τον Μάιο και τον Ιούνιο το φυτό έχει τη μεγαλύτερη περιεκτικότητα σε δραστικές ουσίες.

Περιέχει πικρό εκχύλισμα, ιώδιο (η ποσότητα του οποίου ποικίλει ανάλογα με τα νερά κοντά στα οποία φύεται), φωσφόρο, σίδηρο, βιταμίνες Α, C, E, νικοτιναμίδιο, γλυκοζίδιο, γλυκοναστουρτίνη, κάλιο, θειάφι, μαγγάνιο, χαλκό, ασβέστιο, μερικά άλατα και ασκορβικό οξύ.

Στις αλατούχες ουσίες του φυτού πλεονάζουν οι φωσφορούχες.

Είναι πλούσιο σε χυμό

(70%) και με απλή έκθλιψη δίνει θειο-αζωτούχο έλαιο, ιώδιο και πικρό εκχύλισμα.

Το 30% του χυμού απαρτίζεται από σίδηρο και φωσφορικά άλατα.

Ο Noel Cueneau de Mussy, παραλλήλιζε το νεροκάρδαμο με το μουρουνέλαιο λόγω της χημικής του σύνθεσης.

Σε άγρια κατάσταση είναι πλουσιότερο σε συστατικά από το καλλιεργημένο. Σε υψόμετρο η γεύση του βοτάνου αλλάζει και γίνεται πικρή.

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Για θεραπευτικούς σκοπούς καλύτερο είναι να χρησιμοποιούμε το νεροκάρδαμο των σίδηρο-ιωδιούχων πηγών γιατί είναι περιεκτικότερο σε κύρια συστατικά.

Το βότανο δρα ως ορεκτικό, εύπεπτικό, θερμαντικό, διουρητικό, καθαρτικό του αίματος, διεγερτικό, σιαλογόνο, αφροδισιακό, αντισκορβουτικό και αποχρεμπτικό.

Θεωρείται ευεργετικό στη σπλήνα, στα μάτια, δρα κατά του λουμπάγκο, των ρευματισμών, της ποδάγρας και του εκζέματος. Βοηθά σε περιπτώσεις σκορβούτου, στις χοιράδες, στην αναιμία και τη ραχίτιδα.

Ως διουρητικό βοηθά σε περιπτώσεις υδρωπικίας, στις παθήσεις του ουρογεννητικού συστήματος και της χολολιθίασης.

Ως αποχρεμπτικό βοηθά στις περιπτώσεις χρόνιου κατάρρου των πνευμόνων.

Ο πούρες του φυτού είναι κατάλληλο για τους διαβητικούς γιατί περιέχει λίγο σάκχαρο και αμυλώδεις ουσίες.

Εξωτερικά χρησιμοποιείται σε διαλυτικά και καθαριστικά καταπλάσματα, πολτοποιημένο μόνο του ή με αλάτι. Τοποθετούμενο ως κατάπλασμα επί ατόνων ελκών διευκολύνει την επούλωσή τους.

Το μάσημα των φύλλων βοηθά σε προβλήματα φλεγμονών του στόματος.

Ο χυμός του όταν τον πίνουμε το πρωί νηστικοί, κάνει καλό στην επιδερμίδα (όταν έχει τάση για ερεθισμό), αναζωογονεί τα μαλλιά και δυναμώνει τα νύχια.

Παρασκευή και δοσολογία

Όπως προαναφέραμε το βότανο χρησιμοποιείται σε πρόσφατη μορφή και όχι αποξηραμένο.

Σε μορφή πούρε ή διαβητικοί.

Εξωτερικά το χρησιμοποιούμε σε διαλυτικά ή καθαριστικά καταπλάσματα μόνο του ή με αλάτι (10 γραμμάρια αλάτι για 150 γραμμάρια φυτού).

Μείγμα από 60 γραμμάρια χυμού του φυτού και 30 γραμμάρια μέλι αφαιρεί πανάδες και φακίδες του προσώπου, αν απλωθεί σε ένα πανί και τριφτεί με αυτό το πρόσωπο.

Όταν το λαμβάνουμε εσωτερικά ρίχνουμε σε 1-2 κουταλιές θρυμματισμένου φυτού μισό ποτήρι βραστό νερό και το σκεπάζουμε για 30 λεπτά, ταρακουνώντας το στο διάστημα αυτό μερικές

φορές.

Σουρώνουμε και πίνουμε έως 3 φορές την ημέρα.

Προφυλάξεις

Το άγριο νεροκάρδαμο την εποχή της ανθίσης τρώγεται ωμό σε σαλάτα. Καλύτερα όμως είναι να το βράζουμε γιατί πάνω στο φυτό υπάρχει πιθανότητα να υπάρχουν οι παράνυμφες του παρασιτικού σκώληκα του ήπατος (Δίστομο το ηπατικό) που μπορούν να προκαλέσουν ακόμη και τον θάνατο.

Αν θέλουμε να το καταναλώσουμε ωμό, καλό είναι να χρησιμοποιούμε μόνο φυτά εμπορίου από ελεγχόμενες καλλιέργειες.

Αν μαζέψουμε το φυτό από τη Φύση καλό είναι να γνωρίζουμε αν το νερό δίπλα από το οποίο φύονται είναι καθαρό. Αν έχει μολυνθεί από ζώα ή έχει διαρρεύσει από αποχετευτικό δίκτυο θα κινδυνεύσουμε σοβαρά.

Υ.Γ: Όλα τα προηγούμενα άρθρα της στήλης μπορούμε να τα βρούμε στη διεύθυνση www.herb.gr.

Επίσης αν κάποιος φίλος αναγνώστης γνωρίζει οποιαδήποτε θεραπευτική ιδιότητα βοτάνου του τόπου μας που δεν είναι ευρέως γνωστή ή έχει κάποιο ερώτημα μπορεί να το απευθύνει στην ηλεκτρονική διεύθυνση skounatsos11@gmail.com